

ANONANENIUL
 Pe din 1909 . . . 14 Cor.
 Pe din 1908 . . . 12
 Pe din 1907 . . . 10
 Anul de fondare
 Pe din 1906 . . . 8 Cor.
 Pe din 1905 . . . 6 Cor.
 Pe din 1904 . . . 4 Cor.
 Pe din 1903 . . . 2 Cor.
 Pe din 1902 . . . 1 Cor.
 Pe din 1901 . . . 1 Cor.
 Pe din 1900 . . . 1 Cor.
 Anul de al pentru Ro-
 mania și străinătate pe
 din 1900 . . . 10 Cor.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Deák Ferencz-utca 20,
 INSERȚIUNILE
 se primesc la adresa
 trație.
 Mulțumite publice și Loc de-
 scrib costă fiecare șir 20 fr.
 Manuscrisurile nu se in-
 teresează.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Ruperea în două a partidului kossuthist.

Pentru oricine, care a urmărit cu atenție cele ce se petrec în partidul kossuthist, nu poate să fie o surprindere catastrofa ce l-a ajuns. Încă dela venirea lui Francisc Kossuth din Italia și înălțarea lui la rangul de șef al partidului s'a creiat o mare primejdie pentru partid. Ludovic Kossuth n'a fost un bărbat de stat, nici un om politic, care să calculeze cu factori reali, și să deie poporului, pe care voia să-l servească, o îndrumare sănătoasă. El era un idealist, cu o inimă învăpătată, cu sentimente înfierbântate, cu daruri oratorice și cu multă îndrăzneală. Cuvântul său înflăcărat a zugrăvit tablouri de o frumusețe încântătoare, după care poporul, strâns de un absolutism fără margini, își întindea brațele și le credea drept o realitate. Ludovic Kossuth n'a șovăit nici odată, el mergea cu o siguranță uimitoare spre țintă și toată ființa sa, trupească și sufletească, o puneă întreagă și totdeauna în cumpăna națiunii. Aceasta rezoluțiune a sa împerechiată cu o energie de fier, firește a răpit pe mulți din cei ce nu știau să judece decât cu inima. Glasurile bărbaților de stat, ca Széchenyi, Francisc Deák și alți, cari priveau lucrurile așa precum erau în realitate și nu prin prisma idealistă a lui Kossuth, răsuna în pustiu.

După moartea lui Ludovic Kossuth epigonii nu dispuneau de arta de a hrăni focul

sacru aprins de el și flacăra scădea pe zi ce merge. Numai un alt Kossuth putea să mențină în popor atmosfera idealurilor. Acesta însă lipsea. Dar mai exista numele lui și purtătorul acestui nume putea să deie nouă viață partidului aproape stâns. Francisc Kossuth — fiul, pus în locul tatălui său, trebuia să îmbărbăteze și să strângă iarăși la luptă elementele răcite și răslețe. Numele și cuvântul era talismanul trecutului, tot numele și cuvântul vor fi și talismanul viitorului — așa calculau fruntașii partidului kossuthist. Dar socoteala avea un greș. Kossuth fiul crescuse și devenise bărbat matur departe de atmosfera înfierbântată, creată de Kossuth-tatăl, care nici nu se gândise poate să facă din el un moștenitor politic al său. În cariera sa de învățătură Kossuth-fiul a fost îndreptat spre studiile fizice și matematice, cari numai cu factori idealiți nu se ocupă. În mijlocul partidului el a reprezentat dela început un *element străin*, cu tot numele ce-l purta.

Ceice l-au adus în țară însă spe au că timpul și împrejurările nu vor li si a produce efectele lor și noul lor șef se va aclimatiza. Aceasta aclimatizare însă a mers numai până la un loc. Simțul *practic* al lui Kossuth-fiul n'a putut fi învins; el se manifesta la toate ocaziunile. Alcătuirea idealistă și fantastică al lui Kossuth-tatăl nu putea se alle un distrugător mai primejdios decât în simțimântul practic al lui Kossuth-fiul. Indată ce această situațiune, în care a ajuns partidul independenștilor prin numirea lui Francisc Kossuth de cap, era

dată pe față, toți aceia cari aveau interese de ori ce fel ca acest partid să se sfarme, s'au folosit de ea. Coroana avea înainte de de toate acest interes și nime nu se va îndoi că politica imperială a căutat să tragă cu dibăcie, cu cumpăt și cu răbdare cele mai mari foloase din această situațiune. Kossuth-fiul trebuia se ajungă la cârma țării pentru ca simțimântul său practic să fie tradus dela vorbe la fapte.

Efectele se văd astăzi și se pot judeca de toată lumea. Partidul independist este rupt în două și nimeni nu știe ce va aduce ziua de mâne. Kossuth-fiul a rămas cu partea cea mică și alătura de dânsul trebuie înălțat acum un alt nume, care să strângă în jurul său partea cea mai mare a partidului parlamentar. Va continua Kossuth activitatea sa politică și va căuta să și valideze împreună cu credincioșii săi simțimântul său practic? Va ști cealaltă aripă să se consolideze și să continue acum împotriva lui Kossuth, tradițiunea kossuthistă? Ce atitudine vor lua alegătorii față cu unii și cu alții? Care va fi tactica politice imperiale față cu partidul, care acum nici de formă nu se mai poate provoca, că constituie majoritatea numerică sau relativă a camerei? Precum nimeni nu poate calcula unde va ajunge peatra, dată de-a tăvăleala pe coastă în jos, așa nimeni nu poate spune astăzi, ce are să aducă ziua de mâne, și unde se va opri procesul de descompunere al vieții politice ungurești.

Pentru noi români, cari n'avem nici o lacrimă pentru aceste dezastre politice, con-

Cântec.

De A. Cotruș.

*Târziu în noapte câte-odată,
 Când stau cântând de dor,
 Mă copleșesc păreri de rău
 Și-așa aș vreu să mor.*

*De ce? Din multe câte sunt
 Atâta doar vă spui,
 C'al meu noroc l'au îngropat
 Doi mândri ochi câprui...*

Dureri!

*Ce tot colinzi la ușa mea,
 Când greerii îmi cântă;
 De ce-mi tot plângi durere tu
 De-mi turburi pacea sfântă.*

*Când luna trece peste culmi,
 De ce tot vii la mine,
 De-mi povestesti de un îngerel
 Cu pletele blondine.*

*De mă ngenunchi ca pe-un ateu,
 Când viața îi apune
 Și-mi redeștepți cu umbra ta
 Păreri de rău nebune.*

Un proces de presă.

De George Stoica.

Era prin anii 88, câtră sfârșitul vieții partidului liberal, îmbătrânit în corupții, al fericitului Tisza Kálmán. Prigonirea mișcării noastre de rezistență politică devenia din ce în ce tot mai înverșunată. În sânul poporului nostru dospia încă agitația provocată de perzecuția pătimașă, pornită cu o răutăcioasă îndârjire împotriva bătrânului stejar al Banatului, generalul Doda, unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai vieții noastre publice de pe vremea aceea, când iată, că o nouă furtună amenință să se deslănțuie asupra capului nostru: Presa românească era luată la țintă din ce în ce tot mai mult de furia șovinistă.

Momentul era cât se poate de îngrijitor. În cafenele, prin casine, la conveniri familiare, felul acesta de persecuție forma obiectul de discuție al zilei.

Fără gesturi gălăgioase, cu răbdarea sfântă a aceluia, ce suferă pentru dreptate, fruntașii noștri de pe atunci, închideau în inima lor durerea și clătinau din cap în semn de nedumerire. — N'aveau ei vorbe aspre de judecată, și nici îndrăzneala de a se pune cu puterea împotriva unui curent atât de năstrujnic, aveau însă acei bătrâni dragostea caldă pentru tot ce e românesc și îndemnul curat de a sprijini ori ce faptă, care aduce un folos real înaintării neamului nostru.

Și procesele de presă au fost în toate timpurile — cu toate durerile câte ni-le-a aruncat asupra capului o adevărată școală politică — un mijloc de educație în aceasta direcție pentru poporul românesc.

Mărturisesc acest fapt, fără temere de a fi rău tălmăcit, — căci știm că conștiința noastră națională a fost trezită numai de tendințele, altora, de a stăpâni o țară, care nu este numai a lor, ci e și a noastră. Și așa bătrânii noștri, cu mințile lor așezată nu s'au dat înlături din fața unei primejdii, având credința, că nimicirea unui neam întreg.

Pe atunci trăia în Arad o seamă de oameni, care erau mândria unei întregi generații. Fără pretenții exagerate de oameni geniali, cumiști și măsuțați în judecata lor, simpli în apucături, dar mari de inimă, aradanii din vremea aceea au dat cele mai frumoase pilde de înșulețire și iubire de neam.

Înflăcăratul avocat Mircea Stănescu, arțăgosul protopop unit George Telescu, Aurel Suciu avocat și el, erau în fruntea orl cărei mișcări naționale. Vorba lor hotărâ, faptele lor erau stimate.

Casa lor era un lăcaș permanent de pelerinaj al oamenilor năcăjiți și cu treburi. Unul intra și alți zece așteptau să le vină rândul.

Intr'o după ameză de toamnă a anului 88 — să încep dar, să vă spun povestea, căci prea am luat-o razna în altă parte — se adunase în jurul unei mese lungi de marmoră dela «căfana» Vas un număr cam neobișnuit de fruntași de țai noștri. Acolo era avocatul Stănescu, lat în spate și cu privirea scrutătoare, acolo era bătrânul Telescu cu reverenda lui cu pelerinaj, așa cum o poartă catolicii, acolo era Suciu și multe fețe bisericesti de seamă și lalci mai tineri, se grupaseră în jurul acestor fruntași.

cluziunea faptelor petrecute rămâne ca și până acum sobră. Criza continuă, și ea continuă între semne, cari dovedesc din ce în mai mult slăbirea oligarhiei. Ruperea în două a partidului kossuthist, ori cum s'ar desfășura evenimentele viitoare, este o grea lovitură pentru politica șovinistă maghiară. O altă constatare îmbucurătoare, ce o putem face astăzi, este că bătrânul împărat care în vara viitoare intră în al optlea deceniu al vârs ei sale, a rezistat până acum tuturor ispitelor numeroase de a încurajia politica concesiunilor naționale, în socoteala noastră, celor cari nu ni-am născut din mamă maghiară. După ruperea în două a kossuthiștilor primejdia acestor ispite scade în măsura în care prăvălirea spre dezastru a acestor două bucăți continuă. Sântem îndreptățiți a mai nutri încă și o altă speranță. Este cu desăvârșire exclus că cele petrecute în tabera kossuthistă în decursul celor din urmă patru ani, să nu fi deschis ochii multora din masele poporului, cari s'au deprins a fi numărați între kossuthiști. Rupătura va fi pentru toți aceștia o ocaziune binevenită a nu se alătura nici uneia din cele două bucăți, ci vor căuta alte tabere politice. Injgheburarea partidului creștin-social a venit deci tocmai în ceasul potrivit pentru a primi în sinele său elemente, cari acum s'au deșteptat și trezit.

Remanierea guvernului austriac. Din Viena ni se anunță: În cercurile deputaților cehi circulă zvonul că situația politică internă se va clarifica săptămâna aceasta prin reconstruirea completă a cabinetului. Primul ministru Bienert va rămâne în tot cazul la postul său. În caz când deputații germani s'ar opune la formarea unui cabinet parlamentar, se va numi un minister de funcționari. Aceasta pentru a evita aplicarea paragrafului 14 sau starea de ex-lex. Peste câteva zile se va vedea dacă aceste vonuri z sânt adevărate.

Intențiile lui Apponyi «Neue Zeitung» din Viena află că ministrul de culte Apponyi își pre-

gătește terenul pentru a fi numit ambasador al monarhiei la Vatican. Ziarul crede că numirea ar fi cât se poate de nepotrivită, dată fiind politica școlară a lui Apponyi, care a făcut pe naționalități să se plângă chiar contra lui la Curie.

Titu Maiorescu.

Firește pe noi nu ne privesc motivele retragerii dlui Maiorescu din învățământul superior. Zărele din București fac aluzii la animozități politice, de cari noi sântem străini. Cert este însă, că distinsul profesor de logică și filozofie și-a arătat și cu altă ocazie dorința de a și părăsi catedra și aceasta din nici o altă cauză, decât pentru vrâsta înaintată.

D. Maiorescu este un om senin încă, are judecata ageră, mersul vioi și dispune de același dialectică în conferențele și convorbirile sale, — dar anii apasă și îndeamnă la precauțiune. Dsa este nu numai om de știință; pagini întregi îl arată ca artist rafinat; iar orice artist de seamă știe când este momentul oportun de a se retrage din viața publică, pentru a nu întârzia și a nu-și periclita nimbul de odinioară. Iubitor de gesturi frumoase, a ținut să-și încheie o carieră tot prin un gest frumos.

Pe noi, ardeleni, profesorul Maiorescu și omul politic ne a interesat totdeauna numai în linia a doua și numai întru cât activitatea aceasta a d-sale avea o legătură cu cultura noastră generală. Cu legile școlare unilaterale din Ungaria accesiunea tinerei noastre generații la facultatea de litere din București a fost cu totul înlăturată și comoara aceea de învățăminte, care în generația de astăzi a României a produs atâtea rezultate, nouă ne-a rămas astfel închisă. De asemenea n'am putut profita de luminosul sfat politic al d-lui Maiorescu, d-sa fiind o fire cu totul măsurată și diplomatică și preferind a se consacra mai mult cestiunilor interne ale regatului român, decât a căuta o atingere mai deasă și mai călduroasă cu cercurile noastre conducătoare. În schimb însă literatul Maiorescu a fost totdeauna și al nostru, a avut pururea ochiul veghetor și pentru noi și aceasta ne face ca, de câte ori în presă se discută asupra d sale, să ne gândim cu

drag la meritele ce le are pentru viața noastră culturală.

Pe cum se știe d. Maiorescu a fost pentru românii din Ungaria un muștrător aspru. Tânăr, venit din Germania cu o serioasă școală estetică; crescut în principiile de pe atunci, cari pledau pentru literatura populară și pentru îmbogățirea limbii literare cu elemente din popor, d-sa nici nu putea fi mai puțin aspru într'un timp când la noi era un haos lingvistic, când latinismele și germanismele se împreunau cu alte barbarii, jignitoare a bunului simț. Campania în privita ziarelor noastre și a felului cum se scriau atunci poeziile noastre era purtată cu atâtea satiră superioară și cu un aparat logic atât de convingător, încât distrugerea și ridiculizarea trebuia să urmeze.

Pentru moment supărarea era desigur mare. În focul discuției și în conștiința superiorității se fac greșeli și se exagerează. Fierul roș a stat poate prea mult pe rană și e explicabil dacă toată generația latinistă, în frunte cu Blajul, nu l-a iertat pentru critica nemiloasă ce i-a făcut d. Maiorescu.

Au trecut însă ani la mijloc. Cei tineri au tresărit și s-au îndreptat atenția tot mai mult spre noul evanghelie. Limba ziarelor a început să se curețe, ce e drept încet și cu anevoie, de balastul construcțiilor și al terminațiunilor latine. Prin literatura făcută în jurul d-lui Maiorescu a pornit și la noi dezvoltarea unui gust pentru forme mai estetice. Și pe urmă a dat norocul să ne vie d. Slavici și, cu talentul și urlașa lui putere de muncă, să ne dea »Tribuna«, organul prin care ideile d-lui Maiorescu au prins la noi rădăcini adânci. Legătura aceasta între principiile de limbă și estetică a d-lui Maiorescu și între învierea culturii noastre, a românilor de-acel, am recunoscut-o totdeauna cu satisfacție.

Ceea-ce ni l-a făcut în anii din urmă și mai apropiat sufletește merită o specială amintire. Se știe că d. Maiorescu în teoriile sale de mai înainte, cari excludeau din artă ori ce tendință, avea față de naționalism un punct de vedere foarte rezervat. Cum însă în vremea mai nouă s'a trecut binișor peste acest mod de a vedea și cum poezii cei mai de seamă de astăzi s-au lăr-

Vorbiau pe șoptite, aplecați cu capul pe masă, pentru a nu li-se duce cuvântul departe, în alte urechi străine, cari le pânneau orice mișcare.

— Atunci rămâne, așa cum am zis, grăi Stănescu, sprijinindu-se cu mâinile și cu pieptul de masă, voind par'că să dea o mai mare putere hotărârii ce propusese.

Cealalți și-au dat drum slobod respirației, ca și când ar fi scăpat de o sarcină ce le sta pe inimă. Bătrânul Telescu însă privi nedumerit în fața prietenului său și întrebă cu sfială, dar și cu îngrijorare:

— Dar dacă o fugi?

— Ce să fugă? Cum o să fugă? Nu-și lasă omul familia pentru un fleac de nimica! se răsti cam supărat Stănescu, vădit impresionat de temerea nedeslușită a protopopului.

A doua zi după scena aceasta, localul tribunalului din Arad era împresurat de lume. Tărani veniți de departe cu țundrele lor de piele roșie, cu pulpele înfășate cu multă grijă în obiele de pânură țărcață, cu clăbățuri înalte de oale așteptau răzimați în măciuci începerea procesului.

Printre ei grupuri grupuri de cărturari se încinseseră la poveste, discutând cu aprindere volnicia ungurească, care a ajuns atât de departe, încât nu mai îngăduie nici adevărului să fie grăit pe față.

Proeji cu figura blândă și plină de îngrijorare pentru turma lor, învățători însuflețiți, și nebănuitori de greul zilei de mâne, advocați de inimă, având mai multe sfaturi de dat nenorocitului nostru popor, decât pricini de stors din sâraca lui pungă, toată ceata asta de oameni fierbea de nerăbdare.

În mijlocul lor incurajat de tot natul stătea muncit de gânduri, voind totuși să-și dea o aparență veselă eroul zilei, dascălul Albu din Reșița.

În sfârșit se dă semnalul de începere a procesului și harnicul învățător pășeste cu pas domol și trăgănat în fața justiției. Paloarea, ce-i cuprinsese fața, arăta, că ceva neobișnuit se petrece în inima lui: nu-i era de dânsul, toată grija ce o avea și toată durerea ce-l muncia în momentul acela era pentru soarta celor de acasă, a copiilor și a soției, pe care-i știa fără nici un razim.

Dar a uitat de ei, îndată, ce s'au început desbaterile.

Avea să și dea seamă de un articol scris în »Rumänische Revue«, a doctorului Diaconovici. Albu și-a susținut cu o laudabilă mândrie și curaj toate convingerile sale, și pentru faptul acesta demn i-s'a dictat din partea *dreptății nepărtinițoare* un an de zile pușcărie.

După publicarea sentinței însuflețitul învățător avea să fie condus imediat la închisoare. Atunci pășeste din public protopopul Telescu și avocatul Suciș și subscrie actul de garanție, în urma căruia acuzatul e pus pe picior liber.

A trecut multă vreme după aceia. Toamna de atunci pustie, cu fierbărea procesului se îngropase și ea ca, multe altele în haosul nemărginit al trecutului și iarna și-a făcut loc, furisându-se lipit-lipit pe urma ei. În *cafana* dela Vas se aduna și acuma aceiași societate românească.

Aceleași fețe bisericicești, încinse cu briuri roșii și albastre, bătătoare la ochi se înșirau de-alungul mesei de marmură, alătura de bătrânii laici, gurallivi și batjocoritori, aceleași tipuri sficioase și

naive de băețandrii, practicanți de tot felul, se așezau timizi alătura de câte un protector, de care își legau întreaga soartă, neavând îndrăzneala să se arunce liberi în valurile unei viați pline de nesiguranță și de hazard.

Poveștile începeau să curgă valuri din gura câte unui moșneag sfătos și glumele reci și îmbărcate într'o formă prea cuviincioasă, de seminar, înlocuise grijile de altădată.

Într'un târziu apărea și bătrânul »gastronom« Telescu tacticos, măsurându și fiecare pas, cu gravitatea omului ce-și așteaptă avansarea la un rang, la care mulți muritori nu îndrănesc nici măcar să spereze.

— Ah, bine, că ai sosit moșneagule, îi zise într'o zi Stănescu, silindu-se, să facă pe seriosul. Știi ceva nou.

»Păi de unde să știu eu, ce-i nou? Voi trebuie să știți, că umbiați mai mult prin lume ca mine!« răspunde bătrânul așezându-se liniștit pe scaun.

— Lucru nu-i de glumă Telescule, începu din nou Stănescu, nutrind un gând ascuns, răutăcios.

»Noz! Că doar n'o fi vr'o primejdie? să sperie protopopul mai ales, că văzu și mutra îngrijorată a avocatului.

— Ba primejdie! — continuă acesta — și încă mare.

— Ce?

— A fugit Albu!

— Albu?

— Da! A fugit în România.

— Și acum? Eu ce fac?

— Tu? Ce să faci? Să întri frumușel în temniță în locul lui.

gît cercul preocupărilor, atingând și subiecte sociale, fără însă a depăși marginile artei, d. Maiorescu a știut pătrunde spiritul timpului și a recunoscut dela înălțimea academiă că această lărgire a programului său. »Patriotismul — zice d. sa vorbind despre poeziile lui Goga — este în inimile sincere, în afară de ori ce tendință politică, un simțământ adevărat și adânc și, întru cât este astfel, poate fi în aceste împrejurări născător de poezie...»

Dar pentru noi mai are o specială însemnătate manifestarea recentă a dlui Maiorescu, când în magistrala d. sale cuvântare academică de astă primăvară a redus la nula lor valoare rătăcirile herostratice ale dlui Zamfirescu în privința valorii poeziei și limbei populare. Lovitura plină de tinerețe și de avânt ce i s'a aplicat tânărului academician, ni-l'a arătat pe d. Maiorescu încă odată la locul său de vecinic apărător al principiilor sănătoase, cari trebuie să stea la baza dezvoltării noastre literare.

În momentele aceste deci, când acest stâlp al culturii noastre trece prin o însemnată fază a vieții sale, nu putem să nu ne asociăm și noi la semnele generale de atențiune ce i se dau, asigurându-l și noi de caldă recunoștință. **

Declarațiile deputatului

Dr. Alexandru Vaida.

Ziarul »Agrar Tagblatt« organul german al coaliției sârbo-croate, publică o convorbire a corespondentului ei din Viena cu deputatul Dr. Alexandru Vaida, asupra atitudinii deputaților noștri în situația politică de azi. Iată ce spune d. Vaida:

Este foarte ciudat că într-o clipă când se putea aștepta mai puțin decât ori când, se vorbește de concesii acordate coaliției ungurești. Nu este de crezut ca ele să se acorde tocmai acum când coaliția ungurească s'a discompus. La ce folos ar putea fi concesionii acum și ce urmări ar putea să aibă? Nu se vor putea da nici odată atâtea concesii cum că se cer pentru a rezolvi criza ungurească pe care ce se urmează de 42 de ani încoace!

Alternativa dimpotrivă este aceasta: ori se va democratiza viața constituțională ungară prin cre-

ierea unei legi electorale după pilda celei din Austria, conform făgăduinței coroanei, ori se va continua cu succese treptate și necontenite lupta oligarhiei ungurești — în interesul uniunii personale.

În lupta dintre Kossuth-fiul și Kossuth-tatăl, reprezintă prind Justi, simpatiile nu ale ungarilor numai ci și ale nemaghiarilor sânt de partea acestuia din urmă. Dar abstracție făcând de sentimentele de simpatie cari în politică nu au un rol hotărâtor, partidul naționalist al nemaghiarilor și curînd sau mai târziu probabil și croații — urmînd situația aceasta înainte — vor fi împinse vrînd nevrînd, prin forța împrejurărilor în mod automat spre o cooperatiune cu Justi și partidul lui.

Ar fi o primejdie dacă situația ar lua următoarea față: de o parte Andrassy, Wekerle, Apponyi și Kossuth, reprezentînd kossuthismul moderat, încurajajii de șovăirea și lipsa de energie a șefilor politici din Austria și în general de cercurile hotărîtoare din Viena, de altă parte acțiunea intransigentă și șireată a partidului Justi. De o parte Viena Kossuth și Andrassy pentru apăsarea naționalităților nemaghiare, pentru maghiarizarea limbii de regiment, pentru menținerea, susținerea sistemului de cooperatiune orientală prin introducerea votului plural, de altă parte Justi preconizînd democratizarea țării, pentru o pace — deși probabil nestatornică și nesinceră — cu naționalitățile nemaghiare, pentru părăsirea dezideratelor militare și pentru un drept electoral care va introduce păturile largi ale populației în cetatea constituției. Cea ce a făgăduit Viena și a zădărnicit Andrassy, Justi promite în numele lui Ludovic Kossuth să o dobîndească poporului lipsit de drepturi fără deosebire de naționalitate.

Forța împrejurărilor va produce astfel curînd sau mai târziu o solidaritate a kossuthiștilor conduși de Justi cu nemaghiarii și va face pe acești din urmă să fie uneltele involuntare ale celor cari merg spre uniunea personală. Ar fi pe urmă numai chestiune de timp când partidul însuflețit de ideile lui Ludovic Kossuth va ajunge stăpîn absolut în țară și ea se va realiza poate încă la viitoarele alegeri. Acestea sânt consecințele logice ale politicii urmărite până acum în criza ungurească.

Oamenii politici ai Austriei luptă pentru școala Komensky (școalele cehești moștenite de societatea Komensky în trei comune ale Austriei — de jos și în Viena, N. trad.) și pentru ordinea de zi a dietei boeme și împing în timpul acesta pe nemaghiarii — între cari se află și milioane din conaționali lor — la o politică de desperatiune.

Scrisoare din Roma.

»San Martino« și obiceiurile. — Un alt soi de escrocherie.

Roma, 12 Noembrie 1909.

Ieri a fost sărbătoarea San Martino, însemnată în toată Italia, pentru că reprezintă trei lucruri laolaltă.

Mai întâi este ziua nașterii regelui Victor Emanoil, și natural, în toate orașele Italiei se fac defilări de trupe, iluminări, și mii de telegrame se trimit regelui.

Al doilea ziua de San Martino reprezintă o epocă a toamnei, în care timpul este frumos, este cald, zilele sânt senine, și atât de caracteristică și atât de cunoscută este această epocă în Italia, că se cheamă »l'estate di San Martino«, vara lui sfîntul Martin.

Intr'adevăr, și de data asta, ca să nu se deszică tradiția, vremea a fost splendidă, frigul din zilele trecute s'a risipit ca prin farmec și lumea a plecat de prin oraș, afară la câmp, ca să petreacă pe iarbă verde și în razele calde ale soarelui, poate ultima zi frumoasă din anul ce se apropie de sfârșit.

Prăvăliile închise, tramvaiele pline, aerul de sărbătoare de primăvară, dă Romei un aspect vesel, rîzător, și gîndindu-te la țările în cari au început ploile și vremurile urite de iarnă, simți mai puternic impresia plăcută a climatei dulci din Italia.

Și al treilea lucru important al sărbătoarei de ieri este... partea picanță a acestei zile.

San Martino este sinonim cu cornul, și nu știu ce păcate o fi făcut bietul sfînt, ca să fie patronul persoanelor cari... poartă coarne.

În ziua de San Martino, este obicei ca copiii, să facă manifestații sgomotoase bărbaților cari... poartă coarne. Pe stradele Romei ieri au circulat procesiuni de câte 30-40 de copii, cari purtau de gât tinichele goale în cari băteau cu bețe, făcînd un zgomot destul de neplăcut. În mijlocul procesiunii, un copil poartă un steag pe care sânt vopsite două coarne, iar alt copil poartă două coarne în vârful unei prăjini. Umblă cu toți pe strade, lovînd cu bețele în tinichelele goale și se opresc la poarta casei unde știu sau unde li-s'a spus că cutare... poartă coarne. Vă puteți închipui bucuria bărbatului... care vede la poarta casei vre o 40 de copii, făcîndu-i acea manifestație. Vă puteți închipui ceace simte nevasta, care știe că manifestația nu este fără femei. Dar de cele mai multe ori lucrurile se sfîrșesc cu bine, căci bărbații aceștia, în cel mai mare număr de cazuri, sânt cei cari »nu cred ce văd cu ochii, ci ce le spune nevasta«.

Cînd a auzit și aceasta ultimă sentință din gura unui avocat, om de legi, care să pricepe, părintele protopop n'a mai putut scoate nici o vorbă. Cu ochii înholbați la Stănescu, cu mâinile lui osoase proptite de ghenunchi, cu gura căscată de trăsnetul ce-l auzise, părea că-l roagă să i măturisească încă odată adevărul, părea că l imploră să-i dea povață.

Celalți meseri, cari de asemenea nu pătrunseseră aceasta taină, se uitau mirați cînd la unul, cînd la altul.

Într'un târziu de abia, părintele Telescu și-a venit în fire și reculegîndu-se a cerut cu ochii nouă explicație pretenului său, care l băgase aproape în pămînt cu vîstăa lui ucigătoare.

— Da, resti din nou, avocatul mîindu și glasul a compătimire, nu-ți rămîne altceva de făcut — dragă Telescule, decît, ori să iei bastonul pribegiei să pleci în lume, ori să te hotărăști să intri în temniță, cecace și pentru tine și pentru cauza noastră este un lucru cu mult mai avantajos!

Rînjind de mînie și cuprins par'că de frigurile morții, asculta bătrînul protopop aceasta grozavă sentință.

Nemai putînd rezista neliniștei zguduitoare, ce-l cuprinsese și temîndu-se de vre un atac de apoplexie, și-a luat bastonul și pălăria cu ciucuri

și borborosînd la afurisenii a părăsit cu pas grăbit cafeneaua.

A țînut o ață spre casă. Durerea ce i-se pusese pe inimă nu putea să o mai supoarte singur. Trebuie să o împărtășească și preotesei, — așa-i zicea și acum — care singură putea fi în stare să-i aducă alinare.

— Păi n'o fi așa greu părinte, te-o milui Dumnezeu! îl îmbana bătrîna Rozica, după ce i-a destînut pîsul.

— Un an! Hm, ce crezi tu, cît e un an? Aci acasă și-i lung, d'apoi acolo! Și apoi mi-e frică, că mi-o rade și barba! se vîeta aproape plîngînd bietul protopop.

— Cum să fi-o rază, că doar n'ai furat, n'ai omorât, nici n'ai făcut nescai înșelătorii? îl mîngăia preotesea.

— Hei, n'am făcut, dar legea i lege și apoi cu ungarii așaia nu vezi tu, că nu mai ai crezămînt și nici milă în nici o parte?

Și așa cu vaere și cu plîngerii am dus-o amîndoi pînă târziu în noapte.

De odată bătrîna sare voioasă de pe scaun:

— D'apoi ascultă părinte, că n'ai iscălit numai d-ta, par'că mai e unu, de a iscălit?

— Mai e Suci, d'apoi el ce mi poate ajuta săracul, că și el trebuie să stea.

— Cum o să ședeți doi ani pentru unu? Nu vezi d-ta că nu se poate?

Vorba aceasta a preotesei a mai îndulcit întru cîtva inima posomorîtă a potopului Telescu, și ca să se liniștească a pornit-o în puterea nopții să-și căștige asigurarea, că într'adevăr n'are să stea mai mult de-o jumătate de an în pușcărie.

Împresurat de tot felul de gînduri negre, care-l zăpăciseră aproape, a ajuns acasă la Stănescu. A bătut cu bățul în fereastră odată, de douăori.

— Cine-i? să aude vocea răstîită a avocatului.

»Eu, Telescu! răspuse preotul.

— Da ce-i, de mă trezești acum în puterea nopții? grăi șiretul avocat făcînd pe supăratul.

— Mă Stănescule, eu în necazul meu, îndrîsnisem să-te întreb, dacă stau un an și eu și Suci, ori stăm amîndoi numai câte șase luni?

— Numai șase luni stați nu un an, că sînteți doi, răspuse avocatul, repede făcînd pe adîncul cunoscător al legilor.

Protopopul Telescu mulțami și se rugă de ertare, că i-a turburat somnul la un ceas așa de târziu și se întoarse acasă mulțamit, că din două năcazuri s'a ales cu cei mai mic.

Dacă a-ți încercat toate!

și tot nu v'au trecut durerile reumatice cereți o sticlă de

SPRIT DE GHIAȚĂ

care face să înceteze imediat orice durere de cap, de dinți, provenite din răceală, ca d. s. și febrile în coaste și în spate, se folosește cu rezultat bun. În contra GUTURAIULUI singurul remediu.

Prețul unei sticle 60 fiteri, o sticlă mare 1 cor. 20 fl., 3 sticle mari sau 6 sticle mici se trimis porto franco.

Cantități mai mici nu se trimit prin postă.

Se găsește și se poate comanda la

Szémann Agoston

farmacist,

Hatvan, Főter nr. 128.

Se expediază sticlele în toate părțile țării.

Oricum ar fi, sărbătoarea San Martino este o gogoriță pentru toți bărbații însurați, și între ei se privesc cu teamă și bănuțori, așteptând să vadă apărând pe buzele prietenilor surâsul fin care să le atesteze prezența... coarnelor pe fruntea... nepătată — cred ei.

Cu venirea toamnei, a început în Roma iarăș excocheriile, numite *dela americana*.

Excocheria este ingenioasă, și dat fiind caracterul naiv al celor ce dau în cursă, merită s'o împărtășim cititorilor noștri.

Voi povesti ceia ce s'a întâmplat unui american din Pitsburg (Pensilvania) acum patru zile. Americanul Robert Picks, era în Roma de vr'o săptămână și se plimba în sus și în jos prin cetatea eternă, admirând grandiositatea ei supt cerul albastru italian.

În ziua aceea Picks se uita cu admirație la arhitectura barocă a palatului Doria, când i se prezentă înaintea un domn nalt, elegant, ras la mustăți, și în englezește îl întreabă foarte politicos dacă nu știe unde este poșta.

Picks, auzind limba natală, și bucuros și mândru tot de odată că poate să servească pe un compatriot, îl însoți la poșta. Natural că s'au luat la vorbă. Noul venit spuse că este american, din New-York, și Picks și mai vesel, îi oferă un pahar de *wischi*.

În ziua aceea au mâncat împreună, iar seara și-au dat întâlnire pe a doua zi, ca să viziteze împreună Roma.

A doua zi, s'au întâlnit la cea dintâi cafenea din Roma, Arago, și au pornit prin oraș.

Când au ajuns aproape de Panteon, în mijlocul Romei, prietenul vede pe trotuar o pungă mare și lângă ea un pachet. Se pleacă, deschide punga: plină cu bijuterii; deschide pachetul: hârtii de bani.

— Ce facem? întreabă el pe Picks.

— Să-l ducem la poliție.

Dar amicul strigă tare, în englezește.

— Cine a pierdut o pungă?

Atunci se apropie un domn elegant și aceasta cu multă emoție, spune că iel le-a pierdut, și ca să fie crezut — vorbea tot în englezește — spune câte bijuterii și câți bani ierau:

— 20 mii de franci în hârtii și 30 de mii în bijuterii, pe cari un unchiu al meu, mort de curând în Italia, mi le-a lăsat ce să le împart săracilor din Pitsburg.

— Din Pitsburg! exclamă Robert Picks.

Și cum iel iera din Pitsburg, se oferă, în urma insistenței noului venit să împartă iel săracilor din orașul său, aceasta sumă.

Picks a primit, și toți trei s'au dus iar la cafenea Arogus unde au băut câte un *wischi*.

Dar cei doi pungași, îi cer lui Picks o probă de onestitatea lui, și când acesta întinde mâna

După câteva zile dela întâmplarea aceasta, Telescu se întâlnește cu soțul său de garanție, cu avocatul Suciu. După ce i povestește, ce năcaz a dat peste el, începe să-l mângâie cu vorbe blânde și alinătoare, dorind parcă să-și îmblânzească singur durerea, ce-l muncea pe toate cărările.

— Cine te-a prosti așa de bine? îl întreabă Suciu ispitindu-l batjocoritor. — Tu nu vezi că a vrut să-și bată joc de tine, al de și-a spus lucrul ăsta? — îl luă el și mai aspru. — A fugit, drum bun, plătim fiecare câte 250 de fiorini și ne scoatem pe urmă banii din averea lui, sfârși avocatul, bătându-l pe umere.

— Așa? se miră preotul increzător.

— Dar cum?

Parcă însuflecase cineva o viață nouă în corpul aproape mort până mai adineaori a protopopului Telescu. — Voios, cum nu i-a fost nici odată firea s'a întors acasă să ducă preotesei Rozica vestea cea bună.

Au venit și alte momente mai mari și mai înălțătoare, ca a dascălului Albu dela Reșița. Protopopul Telescu a fost întotdeauna în mijlocul mișcărilor. Dar vorbă cu Stănescu, cu «ticălosu», cum îi zicea el, n'a mai schimbat de atunci.

Numai după ce acesta a închis ochii, numai atunci de abia, a ținut să se apropie de cosciugul prietenului său de odinioară, pentru a-și îndeplini față de un suflet care dispărea cuvenita datorie creștinească, de a-i cere iertare.

să ia punga, amicul i-o retrage și-i zice foarte politicos:

— Iartă-mă, dar nu te cunosc.

Picks scoate pașaportul și i-l arată.

— Da, dar știu eu sigur că d-ta o să dai banii ăștia săracilor? N'o să i oprești d-ta?

Atunci Picks scoate din buzunar un cec de 10.000 de lei.

Noul venit strîmbă din nas: dacă o fi fals?

Atunci Picks se scoală, dă fuga la Banca d'Italia, încasează cele 10.000 de franci după cec, și se prezintă în cafenea.

Atunci noul venit se încredințează, pune banii lui Picks în punga cu bijuterii și sfârșesc să-și bea *wischi*-ul.

— Dacă am fuma o havană bună?

Picks se scoală, trece drumul, intră în tutungerie, cumpără trei havane, se întoarce în cafenea și cei doi pieriseră.

L-au escrocat cu 10.000 de lei; americanul s'a dus la poliție de-a reclamat, dar nu pentru prima oară poliția din Roma a primit astfel de reclamații, fără să poată da de urma pungașilor. Și probabil că nici pe aceștia nu-i va prinde nici odată.

Coresp.

Din România.

Retragerea d-lui ministru A. Carp. Ieri la orele 1 d. a. d. ministru Anton Carp a ținut să-și ia rămas bun dela funcționarii departamentului domeniilor și agriculturii.

D-sa a chemat pe toți funcționarii superiori în cabinetul d-sale și le-a rostit o scurtă cuvântare, spunându-le că este un uz, ca atunci când ministrul pleacă să-și ia rămas bun dela funcționari. Fac această, a zis d-sa dintr'un spirit de dragoste și de mulțămire, pentru că în colaborare cu dâșii, am putut să imprim o direcție sănătoasă acestui departament, căruia până acum nu-i se dădea adevărata importanță ce o are. Observând că funcționarii acestui departament se găseau într'o stare de inferioritate față de acei al celorlalte ministere, deși ministerul agriculturii și domeniilor are un rol preponderent în economia națională a țării, a căutat să facă legea de organizare, prin care a creiat stabilitatea funcționarilor, ameliorându-le pe cât a fost posibil și situația financiară. Nu e tot ce trebuia făcut, a zis d-sa, dar este totuși o îndrumare pentru viitor.

Din partea funcționarilor a răspuns d. Vasile Antonescu, secretarul general al ministerului, asigurând pe d. ministru de recunoștința întregului personal, care s'a simțit fericit de a lucra supt direcțiunea d-saie. A vorbit d. Petre Antonescu, subdirectorul pădurilor, mulțămind dlui ministru pentru sollicitudinea ce a dat operei de regenerare a pădurilor Statului cari au fost devastate fără cruțare și rugându-l ca în viitor, să fie același sprijinitor al acestui departament.

La urmă, d. ministru a mai rostit câteva cuvinte, asigurând pe funcționari că în purtarea sa n'a fost condus de cât de spiritul de dreptate.

Sentința condamnării în procesul muncitorilor sindicaliști. Două zile au urmat debaterile acestui proces provenit în București, dela întrunirea muncitorilor sindicaliști, pentru protestarea expulzării Dr. Racovski. După cum se știe au urmat măcelul între reprezentanții liniștei publice și muncitori. Pe șefii provocatori, cari prin discursuri au îndemnat mulțimea la răscoalele de stradă, i-au apărut dd. avocați: N. Fleva, R. Roșetti, C. Mille, I. G. Stoian, G. R. Ioanițescu, I. G. Negoescu, V. Covată, V. Dincescu și alții. Justiția găsimdu-i vinovați pe inculpați, tribunalul a adus un verdict de condamnare și anume: Muncitorii Gh. Cristea, D. Marinescu, I. Matic și L. Frimu la câte cinci zile închisoare și achită pe ceilalți.

Societatea »Stavillele« în Botoșani. Ne bucură știrea că în Moldova-de-sus așa de străinată din toate punctele de vedere, încep a muguri vremuri bune. Așa în Botoșani — cu totul jidovit — s'au pus bazele unei societăți românești »Stavillele«, care s'a deschis dela 1 Nov. st. v. Scopul este de a se desgroa trecutul no-

stru în ce privește arta țesătoriei și se vor lucra: scoarțe, costume naționale, țesături diferite din mătase, în, cânepă, bumbac etc.

Societatea mai are și un orfelinat pentru copii orfani și lepădați.

Contestare electorală. Dio Iași, se anunță că s'a contestat la tribunal, calitatea de cetățean român a d-lui dr. Manicatlde, profesor universitar și candidat liberal, pentru scaunul de senator la colegiu'ul al II-a din acel oraș.

Emigrarea și imigrarea în România.

Buletinul statistic al României publică în ultimul său număr o foarte interesantă statistică asupra mișcării călătorilor prin granițele Româniilor în anii 1905—1908

În această statistică înregistrează toți călătorii cari au eșit și au intrat în țară în anii indicați.

Partea mai importantă este aceea că această statistică ne arată, în afară de numărul călătorilor intrați în țară în mod individual și grupurile de muncitori, cari, sânt aduși pentru lucrarea pământului.

În rândurile de mai jos facem un rezumat al acestei lucrări.

După datele adunate de ministerul de interne se vede că circulația călătorilor prin punctele de graniță a crescut în fiecare an. Așa în 1905 au intrat în țară 240.607 persoane, cu o progresie constantă până în anul 1908, când numărul a descrescut cu 5766 unități în raport cu anul precedent când au intrat în țară 331.387 călători.

În ceiace privește călătorii eșiți, numărul lor a progresat în continuu.

În general dela 1905—1908 au intrat în țară 1.067.969. Rezultă deci o diferență de 122.825 unități în favoarea intrărilor, ceiace indică că acest număr de persoane a rămas în țară. S'ar deduce deci că anual populația țării crește în mediu cu 30.706 unități, datorite excedentului intrărilor asupra eșirilor călătorilor.

Din numărul de 1.190.794 persoane intrate în țară 135.870 îl formează muncitorii intrați în grup. Dar muncitorii mai vin și individual în număr foarte mare. Așa statistica ne arată că numărul acestora se ridică la 456.228 unități ceiace se face un total de 592.098 unități, adică muncitorii formează jumătate din numărul călătorilor ce intră în țară.

Mai departe statistica de care ne ocupăm împarte pe călători după protecțiunea statului de care depind.

Din acest punct de vedere se constată că supușii Austro-Ungari formează cel mai mare contingent. Numărul total al intrărilor lor în anii 1905—1908 a fost de 562.941 sau 140.735 pe an, ceiace reprezintă 47,3% din totalul intrărilor.

Tot Austro-Ungaria ne dă cel mai mare contingent de muncitori. După Austro-Ungaria, străinii intrați în număr mai mare în țară sânt bulgarii și anume 170.948 sau 42.757 pe an. Majoritatea bulgarilor intrați sânt muncitori. După Bulgaria vin turcii cu 8% din totalul străinilor, apoi sârbii cu 4,8 procente.

La ieșirile din țară se observă același lucru. Totuși numărul celor eșiți — după cum arătam mai sus — e mai mic ca al celor intrați. Aceasta dovedește că România este o țară de imigrare.

Excedentul intrărilor provine dela toate naționalitățile, afară de români și turci, cari prezintă excedente la eșiri. Constatarea aceasta a statisticii ne-ar face să credem că există în țară un curent de emigrare a locuitorilor autohtoni. Credem însă că emigrarea românilor nu este decât aparență, căci dacă ar pleca în realitate, pe fiecare an, un număr de 6645 români, cu intențiunea de a părăsi țara în mod definitiv, acest fenomen s'ar fi manifestat și resimțit într'un mod concret.

Diferența arătată între intrările și eșirile românilor provine din următoarele două cazuri: 1. emigrarea israeliților, care a început după criza economică din 1899, dar care a descrescut în mod simțitor în anii următori. În adevăr, israeliții emigranți au fost trecuți ca supuși români,

deși li-s'au dat pașapoarte speciale. A doua cauză este înregistrarea puțin riguroasă în țară a românilor.

Fiindcă am pomenit de curantul de emigrare al evreilor din România, credem necesar să arătăm că în 1905 au emigrat 3406 israeliți, în 1906 un număr de 3185, iar în anul următor emigrarea lor a scăzut la 2294.

Ar fi interesant de știut însă câți evrei au intrat în țară în același interval de timp. Statistica nu ne-o spune.

Datele privitoare la celelalte naționalități asupra imigrării în țară ne arată că tot Austro-Ungaria dă cel mai mare contingent. În adevăr în 4 ani, au rămas în țară 96.848 austro-ungari din numărul celor cari au intrat. Urmează apoi bulgarii, sârbii, italienii, germanii, rușii, grecii, francezii și în sfârșit belgienii cu 0,1%.

Acestea sânt în rezumat datele statistice asupra intrării și eșirei călătorilor din țară în decurs de 4 ani. Fără îndoială că cifrele nu ne dau o situație absolut sigură.

Oricum însă, ele ne arată, cu oarecare aproximație, emigrarea și imigrarea în țara noastră.

M. C.

P. B.

Comemorarea lui Eminescu în Cluj.

— Corespondență particulară. —

Cluj, 12 Noembrie 1909.

Studentimea universitară română adunată la Cluj, în toamna acestui an și-a ținut de datorie de-a serbători și ea memoria celui mai mare poet al neamului nostru. În scopul acesta s'a ținut un frumos festival în sala hotel »Biosini«, în seara de 11 Novembre.

A vorbit Dl. Remus Furdul, student în drept. În cuvântarea D-sale arată, că datorința tinereții e ca să cinstească memoria bărbatilor mari ai neamului. Amintește figurele mărețe din trecut: pe Cuza-Vodă, pe Cogălniceanu și V. Alexandri, cari au pus baza României moderne. O figură neperitoare a neamului e și marele poet Mihail Eminescu, a cărui comemorare se serbătorește cu acest prilej.

Vorbește apoi de munca neobosită a Dlor profesori Nicolae Iorga și A. C. Cuza, cari stăruiesc pentru înaintarea culturală a neamului nostru. Se începe în urmă desfășurarea programului.

Corul tinereții universitare cântă romanța: »De aș avea« de Leon Bancu, stud. în drept și conservat. Cântă solo: »Ce te legeni codrule« și »Mai am un singur dor«, acompaniat la pian de domnișoara O. F., careia studentimea română i-a oferit un frumos buchet de flori, pentru binevoitorul concurs. Sânt viu aplaudați!

Dl. Nicolae Sculci stud. în medicină vorbește despre viața și operele lui Eminescu. Arată puterea de muncă a acestui geniu și operele mari cari au fost rezultatul iubirii sale de neam.

Conferențiarul încheie lucrarea sa cu cuvintele: »Eminescu e un titan al cugetării omenesti și o glorie a neamului nostru. Din neperitoarele lui opere să învățăm să fim idealisti precum el însuși a fost idealist. Să ne iubim trecutul nostru glorios pe cum l'a iubit dânsul.«

Lucrarea dlui Sculci a făcut o frumoasă impresie asupra auditorului și conferențiarul a fost viu aplaudat.

A urmat declamația dlui Leon Bancu. partea primă din »Satira III.« a lui Eminescu, care a reușit pe deplin.

Corul tinereții a intonat apoi energicul »Marș al dorobanților«, care a mulțămît foarte mult publicul, încât a trebuit repetat.

Amintesc cu aceasta ocazie că tinerețea universitară spre lauda ei, a asistat în număr complet la aceasta înălțătoare serbare. De-asemenea publicul românesc din Cluj și împrejurime s'a prezentat în r'un număr cât se poate de frumos.

Să sperăm că și pe viitor va fi alături de tinerime, mai cu seamă la serbări așa de înălțătoare ca aceasta.

După sfârșitul festivității tinerețea cântă în picioare »Pe al nostru steag e scris unire«; — din sute de piepturi răsună:

Și în cartea veșniciei spune
Căci țări și neamuri vor peri
Iar scumpa noastră națiune
Etern, etern va înflori.

În ziua următoare s'a trimis o cunună pentru a fi depusă pe mormântul marelui poet, care-și doarme somnul de veci în cimitirul »Bellu« din București. Cununa poartă următoarea inscripție: *Nemuritorului poet al neamului românesc. Români din Cluj și împrejurime.* Coresp.

Politica românilor din Ungaria

Trecut, prezent, viitor. De A. B.

II.

De când cu declarațiunile mai sus pomenite ale dlui Iuliu Justh, președintele camerei din Budapesta, că d-sa recunoaște necesitatea împăcării Ungariei oficiale cu naționalitățile nemaghiare și cu croații, chestiunea împăcării elementului unguresc cu cel românesc s'a discutat cu stăruință atât în presa ungurească, cât și în cea românească.

Motivul pentru cari d. Justh s'a văzut îndemnat să facă și să susțină declarația sa, chiar și după ce a fost încolțit de unele cercuri arhiepiscopice ungurești, au în vedere interese politice ungurești, iar nici de cum bișele și viitorul naționalităților nemaghiare. Prin urmare nu ne oprim deocamdată asupra împrejurărilor, că d-sa propovăduiește împăcarea din aceaș punct de vedere exclusiv unguresc, din care este combătut de adversarii sai maghiari: din punctul de vedere al cuceririi independenței Ungariei față cu Austria.

Nici nu vom accentua deocamdată că acest punct de vedere nu este propriu a inspira nemaghiarilor, și în special românilor, nici o încredere în rezultatele eventualei împăcări cu ungurii, și nici nu vom discuta seriozitatea și eficacitatea mijloacelor prin cari d. Justh crede că se poate ajunge la împăcare, adevăr prin numirea unora din deputații români în înalte posturi administrative, și altele de felul acesta.

Ne mulțămim cu faptul pur și simplu, cu un ungur neaș, cu o înaltă situație oficială în țara sa, și reprezentantul celui mai puternic și celui mai unguresc partid politic din Ungaria, a recunoscut în public, că politica urmată până acum de unguri față cu naționalitățile nemaghiare este greșită și că trebuie încercată o împăcare.

Nu ne sfimăm a recunoaște că acesta este un progres în viața publică a Ungariei. Este o mare distanță dela Coloman Tisza, părintele șovinismului unguresc, care declarase în parlamentul țării că »naționalitățile trebuie zdrobite« și că »li-se vor da drepturi atunci când le vor merita«, și până la d. Iuliu Justh, care declară că naționalitățile trebuie împăcate, fie și numai din motivul că ungurii nu pot lupta pe două fronturi, contra Austriei și contra naționalităților.

Românii au dorit totdeauna împăcarea și o doresc și acuma în foată sinceritate. În aceasta, atât din cauza caracterului lor pațnic, cât și din cauza aproape banală, că ungurii și românii, două popoare eterogene și relativ mici, aruncate de soarte departe de neamurile cu cari se înaltesc, ar fi în mod fatal avizate a se sprijini unul pe altul și a constitui cea mai naturală alianță ce se poate închipui. Acest lucru îl recunosc și ungurii, când sînt la strîmtoare, pentru că însă numai decît să-l uite, când se simțesc la largul lor. Românii însă nu l-au uitat și nu-l vor uita niciodată, și am putea cita numeroase dovezi, atât din istoria mai veche, cât și din cea mai nouă a popoului nostru, din cari rezultă că frunțașii neamului românesc, în toate ocaziile hotărîtoare, au făcut tot posibilul pentru ca să câștige prietenia

ungurilor, și să-și asigure conlucrarea cu ei în lupta contra dușmanilor comuni.

Ștefan-cel-Mare al Moldovei, câtă silință nu și-a dat, câtă abnegație n'a manifestat și câtă parte n'a făcut mândriei naționale și individuale a falnicului rege Mateiu Corvin al Ungariei, ca să dobândească sprijinul ungurilor în luptele sale contra semilunei și pentru creștinătate!

Mihail viteazul al Țerii Românești, n'a mers cu abnegația până a se închina bectnicului Sig-Báthory și a recunoaște, el înfrîngătorul fără păreche al turcilor, de suveran al său, pe acest principe unguresc în care nimic nu era mare decât orgoliul rasei sale! Și pentru ce a făcut-o aceasta? De frică? Din interese egoiste? Nu, ci pentru că și atunci, ca și acum, românii luminați au înțeles, și Mihail Viteazul a înțeles mai mult decât oricine, că interesul și datorința ungurilor și românilor este să lucreze și să lupte împreună, ca să și asigure existența națională și mistuna istorică în Orientul Europei.

Nu sânt concesii?

Audiențele dela Viena.

Criza.

Arad, 15 Noembrie.

Atențiunea cercurilor politice a fost ieri și azi concentrată asupra audiențelor din Viena, cari însă au trecut fără să satisfacă așteptările trandafirilor ale coaliției votului plural.

Într-o repede succesiune au fost primiți ieri și azi în audiență reprezentanții intereselor oligarhiei și după cât se pare, optimismul lor a scăzut de fiecare audiență tot atât de repede, așa, încât, azi la orele cinci după amiază, cavalerii votului plural s'au întors ploași la Budapesta.

După cât transpiră dintr'o sursă bine orientată, motivul pentru care audiențele ministrilor Wekerle, Andrassy și Kossuth, au rămas infructuoase pentru clarificarea situației, e că *monarchul nu voiește să facă nici un pas fără să consulte întâi pe archiducele moștenitor*, care după cât se știe n'a tradat nici odată condescendență față de ei.

Vestea nesuccesului audiențelor a fost primită la Budapesta cu sentimente împărțite. În tabă a coaliției renăscute ea a provocat o adâncă consternație, în vreme ce între partidele opoziționiste a fost salutată cu bucurie. În special Justh și cu partizanii săi vor putea de-acum să prezinte modernismul lui Kossuth, în fața norodului unguresc, într'o lumină și mai puțin populară.

Și ei nu vor zăbovi să talmăcească nesuccesul lui Kossuth, ca pe un semn eclatant al nestrămutatei hotărîri a monarchului *de a refuza orice concesii*.

Fără să ne amăgim câtuși de puțin de nesuccesul audiențelor de ieri și azi, noi nu constatăm decât că situația a devenit iarăși staționară și că asupra chipului cum se va rezolva ea planează iarăși îndoelnicile combinațiuni de mai nainte.

Consilii de ministri permanente.

Budapesta, 15 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Eri și azi ministril unguri Wekerle, Andrassy, Kossuth și A.

Rummolit. Articol necesar la economia casnică. Cine vrea să aibă plăcerea de a gusta la casa sa rom bun, curat și aromatic, să se folosească de »Rummolit«. — Prețul unei sticle 70 filleri. 10 sticle 7 cor. — O sticlă e de ajuns pentru a produce 2-3 kilogr. de rum veritabil.

Depozit principal: **MOLDT BELA**, farmacist Gyertyámos.

Hustokol. Medicii o folosesc cu mult succes la îmbolnăvirea organelor de respirație, boale de piept, catar de plămâni, catar măgăresc; contra tusei, astmei etc. — Prețul unei sticle 6 coroane. 3 sticle 16 coroane.

Crema-Ideal-Violetta de prezent cea mai bună și nestrăcioasă cremă pentru față și mâni. Prețul 1 cor., și 2-50 cor.

Doloresit. Cel mai sigur și mai cu efect medicament la întărătarea intestinelor și pentru junghiuri în oase, dureri sfâșietoare, înțepeniri, precum și contra tuturor boalelor ce obvin prin răceală. La începutul boalei e de ajuns ce o singură sticlă; la boale învechite folosirea a 3-4 sticle sunt de ajuns pentru totala vindecare. — Prețul unei sticle 4 coroane. 5 sticle 15 coroane.

Zichy au avut consfătuiri neîntrerupte, deliberând împreună asupra condițiilor de aplanare a crizei, pe cari aveau să le prezinte monarhului. Kossuth a primit azi înainte de a merge la Hofburg vizita dlor Chlumetzky și Náko, guvernorul de Fiume. Andrassy a primit tot azi vizita șefului de secție contele Eszterházy, iar Wekerle pe a ministrului de finanțe comun Burian.

Audiența de ieri a lui Wekerle.

(Dela corespondentul nostru). Majestatea Sa l-a primit ieri pe primul ministru Wekerle în audiență specială, la orele 12. Cu privire la audiența primului ministru corespondența oficioasă comunică următoarele:

Primul ministru a raportat amănunțit despre situația schimbată și despre acțiunea de aplanare. Majestatea Sa n'a decis nici într-o direcțiune, ceea ce în urma dispozițiilor luate, deja înainte, cu privire la invitațiunea ministrilor Andrassy și Kossuth, era dintru început exclus. Majestatea Sa a ascultat cu bunăvoință raportul lui Wekerle.

Audiența lui Andrassy.

Budapesta, 23 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). La orele 11 fără un sfert a plecat azi ministrul Andrassy, dela palatul ungar, ca să se înfățișeze în audiență la Majestatea Sa, — de unde s'a întors la orele 12 și un sfert. Întrebat de ziaristi el n'a voit să destăinuască nimic, ci s'a mărginit a declara, că audiența a avut decursul obișnuit și că probal încă azi se va înpoia la Budapesta.

Dela audiența Andrassy s'a dus la locuința ministrului Kossuth, unde a întâlnit și pe ministrul a latere A. Zichy dimpreună cu secretarul de stat Szterényi, cu cari a avut o consfătuire mai lungă. În cercurile din Viena dominează impresia că Andrassy n'a obținut nici un rezultat și că situația e tot atât de gravă ca și înainte.

Audiența de azi a lui Wekerle.

Budapesta, 15 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Wekerle a fost chemat azi la orele 12 din nou la palat. El a fost primit în audiență la orele două, — deci pentru audiența lui Kossuth s'a stabilit numai o oră.

Audiența lui Kossuth.

Budapesta, 15 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Kossuth s'a prezentat la Burg, însoțit de secretarul de stat Szterényi, la ora unu fără un sfert. După audiență, care a durat o oră, el a făcut ziaristilor următoarea declarație:

E natural să nu vă pot face comunicări decât cu privire la formele exterioare ale audienței mele. Majestatea Sa a fost și de așteptată foarte grațios față cu mine. După mine a intrat Wekerle. Nu vă pot spune nimic până după audiența lui Wekerle. Dacă sânteți însă curioși de impresia mea, vă pot spune că nu peste mult ne vom revedea iarăși aici.

Plecarea ministrilor.

Budapesta, 15 Noembrie.

(Dela Corespondentul nostru). Audiența lui Wekerle a durat abia o jumătate de oră. Monarhul l-a însărcinat să mai continue încă tratativele de aplanare.

La orele 5 ministrii s'au întors cu toții la Budapesta, foarte deprimați de nesuccesul ce-au avut. Cu privire la audiențele cele mai apropiate nu s'au luat încă dispozițiuni.

Un incident al lui Kossuth.

Budapesta, 15 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Kossuth și Szterényi au fost expuși azi unui grav incident. Birja lor, care mâna la otelul Sacher, s'a ciocnit cu birja lui Seidl, atât de nenorocos, încât unda birjei lui Seidl, spărgând geamul, l-a izbit pe Szterényi în piept și numai istețimei birjarilor se poate mulțami că izbitura n'a fost primejdioasă. Szterényi a suferit o ușoară leziune. În cercurile din Budapesta acest incident se comentează ca un »malum omen«.

Nu sânt concesii!

Budapesta, 15 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Din Viena se anunță: În cercurile politice de aici se dă ca sigur faptul că monarhul a refuzat azi ministrilor unguri orice concesii. Se crede că Majestatea Sa nu va lua nici o hotărâre până după reîntoarcerea arhiducelui moștenitor Francisc Ferdinand dela Berlin. Vestea aceasta a stârnit multă amărăciune la Budapesta.

Politicianii unguri sânt mâhniți și din pricină că Majestatea în tot timpul crizei n'a venit la Budapesta și că peste tot, de un timp încoace coroana a uitat că mai are o reședință și în Ungaria.

Delegațiunile.

Viena, 15 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). În cercurile bine informate se crede că împăratul va cere ca noua majoritate parlamentară din Ungaria să voteze budgetul comun, budgetul ungar, reforma electorală, — căci numai așa va admite punctul de vedere al lui Andrassy.

În ministeriile comune se dezvoltă de prezent o activitate febrilă pentru lucrările viitoarelor delegațiuni. Din cercurile ministeriilor comune se anunță că cu toate greutatele crizei delegațiunile vor începe către mijlocul lui Decembrie.

Sașii și noul președinte al camerei.

Un incident semnificativ s'a petrecut Sâmbăta trecută înainte de ședința în care s'a ales noul președinte al camerei d. Gál Sándor. Când sașii au aflat că nu Toth János, cum se afirmase, ci Gál va fi candidatul guvernului, ei au declarat că nu vor vota pentru el, ci vor da bile albe.

Gál care-i avocat în Reghin, este unul din potrivnicii cei mai mari ai sașilor și i-a combătut cu mare înverșunare mai ales în adunările comitatului. Iera deci și pentru mamelucismul sașilor prea mult de a vota pentru un vrăjmaș declarat al lor, după urma căruia ei au suferit multe neajunsuri. Momentul era critic, căci precum se știe majoritatea guvernului era, precum se credea atunci, foarte mică și abținerea sașilor ar fi putut să rezulte o majoritate pentru Justh. În clipa supremă a intervenit d. Andrassy. El a pus în vedere sașilor că prin abținerea lor ar putea face cu puțință triumful partidului Justh și i-a rugat să nu caute la persoană, ci să caute la principiu și să-și calce pe inimă. Sașii s'au »convins« se poate chiar ca ei să fi obținut unele făgăduieli dela ministrul internelor, căci au votat cu Gál, dușmanul lor de moarte.

Totuși se afirmă că doi dintre deputații sași nu și-au putut calca pe inimă, ci conștiinți de datoria ce au față cu poporul lor, au dat bile albe.

Viitorul va arăta poate care-i prețul pe care ceilalți deputați au făcut acest act de prostituție politică.

Serviciul telegrafic.

Doamna Steinheil liberă.

Paris, 15 Noembrie. După achitarea d-nei Steinheil a petrecut noaptea la otelul Herminus, așteptând fără să doarmă apariția ziarelor de dimineață. Spre bucuria ei însă ziaarele scosese ediții speciale. Vânzătorii i-au adus și ei gazeta și-i propuneau să o cumpere. D-na Steinheil a cetit cu lacrimi în ochi comentarele favorabile ale ziarelor. Ea are de gând să se retragă de-o dată în o vilă din apropierea Parisului.

În timpul cât jurații deliberau asupra întrebărilor precizate de judecători, doamna Steinheil iscălea ilustrate. Sute de persoane, cari doreau să aibă autograful ei, au asaltat-o cu ilustrate.

Jurații voiau să-i de-a o pedeapsă de 5 ani închisoare, dar președintele le-a explicat că dacă vor răspunde afirmativ, ea trebuie să capete 20 de ani — și astfel jurații au răspuns apoi negativ. La început 7 jurați erau pentru achitare și 5 pentru pedepsirea ei. Cei cari voiau s'o condamne erau muncitori. La săruința celor 5, doi dintre muncitori s'au dat de partea achitării și astfel doamna Steinheil a fost achitată cu 9 voturi contra 3.

Poliția temându-se de aglomerație și turburări a adus pentru jurați și doamna Steinheil două automobile. Când a ieșit cel dintâi automobil mulțimea a izbucnit în strigăte de »ura«. Automobilul care ducea pe doamna Steinheil n'a plecat însă decât peste un jumătate de ceas, când mulțimea se împrăștiase deja.

Cele mai multe ziare din Paris, discutând achitarea, concid că ea va păgubi simțitor justiția franceză.

Explozie minieră.

Londra, 15 Noembrie. În orașul Cheray s'a întâmplat o groaznică explozie minieră. Au murit 200 persoane. Conform unei telegrame din Chicago, numărul victimelor e de 178.

În urma exploziei mina a luat foc, încât pentru a preveni întinderea lui, ea a trebuit astupată. Mulți au rămas închiși în mormântul de flăcări.

Germanii din Bucovina și reforma electorală.

Cernăuți, 15 Noembrie. Primarii orașelor Rădăuți, Suceava și Făcet au protestat în numele germanilor la primul ministru Bienerth contra noii legi electorale pentru dieta Bucovinei. În curând va merge în chestiune o deputațiune la Viena.

Deschiderea parlamentului.

Constantinopol, 15 Noembrie. Ieri s'a deschis a doua sesiune a parlamentului turc. Deschiderea s'a făcut cu mare pompă în sala de tron dela palatul Ciragan. Au fost de față afară de membrii corpurilor legiuitoare și reprezentanții puterilor străine.

Din suferințele croaților.

Agram, 15 Noembrie. În luna Octombrie și Noembrie s'au organizat în Croația mai multe adunări publice, în cari s'a protestat împotriva stărilor anticonstituționale

create de teroarea guvernului Rauch, — adunările aceste însă au fost dizolvate cu forța la ordinul banului. Din adunări s'au trimis atunci telegrame împăratului, în cari croații înșirau plângerile lor îndreptățite. Aceste telegrame n'au ajuns însă la locul destinațiunii lor, căci ele a fost retrimise de biroul de cabinet banului Rauch. Acesta la rândul său le-a înapoiat trimițătorilor ordonând cercetare criminală împotriva-le.

Procesul Doamnei Steinheil.

Ziua ultimă.

Achitarea.

După încheierea numărului nostru de Duminică primim din partea corespondentului nostru din Viena următoarea telegramă, pe care — considerând interesul ce se dădea acestei cauze, regretăm, că nu am putut-o da la timp:

Curtea cu jurați din Paris a achitat pe dna Steinheil. Ședința a fost primită cu aclamațiune din partea publicului.

În sfârșit acest senzațional proces, care pasiona întreg Parisul și despre care se zicea cu drept cuvânt că aduce o stagnare în mersul vieții zilnice, a ajuns la capăt. Dna Steinheil respiră astăzi ușurată în vila sa din fundatura Rousin, cu toate că nimenea nu poate pătrunde tainele inimii sale.

În cazul când a fost totuși vinovată, fără să se fi putut aduce vr'o învinuire în sarcina ei dna Steinheil nu va putea scăpa de urmările grave ale altei judecăți cu mult mai aspre, de judecata conștiinței.

Apărarea.

Apărătorul, avocatul Aubin, o forță în materie de crimă a excelat prin modul său de convingere. Forma frumoasă, ce a întrebuițat-o supt tot decursul plodoarei sale, motivele studiate, cu care a răsturnat întreagă acuza procurorului, au înălțat întreg spiritul auditorului și a făcut cea mai bună impresie juraților.

Punct de punct d. Aubin a discutat întreagă afacerea care se pune în spatele acuzatei și fiecare din convingerile sale își făcea efectul dorit asupra auditorului.

Timp de 6 ceasuri apărătorul nu a părăsit tribuna. Timp de șase ceasuri cuvântul său a pătruns în inima ascultătorilor, care în aceasta ședință erau mai numeroși și mai aleși ca oricând.

În două rânduri numai a trebuit să-și întreprindă vorbirea de oarece domnei Steinheil, care era cuprinsă de o agitație indiscripțibilă — îi venise rău.

Publicul a subliniat cu ovații vorbirea aleasă și documentată a apărătorului.

Intrebările.

La ceasurile zece din noapte se pun juraților următoarele, patru întrebări principale:

1. Este vinovată dna Steinheil, de a fi ucis intenționat pe mamă-să?

2. Este dânsa vinovată, de a fi omorât intenționat pe bărbatu-său.

3. Omorul s'a săvârșit cu premeditație?

4. S'a comis omorul asupra bărbatului înainte, după, sau în același timp cu a mamei săi?

Pe urmă li s'au pus încă șapte întrebări secundare:

1. Omorul asupra Doamnei Jappy a fost efectuat cu premeditație?

2. Dai'a D-na Steinheil intenționat ajutor, pregătire, sau înlesnire?

3. D-na Jappy a fost mama legitimă a acuzatei?

4. Pictorul Steinheil a fost ucis cu intenție?

5. Omorul fost-a cu premeditație?

6. S'a comis acest omor înainte, după, sau odată cu ai Doamnei Jappy?

7. Este Doamna Steinheil vinovată de a i comis, pregătit sau înlesnit omorul bărbatului său?

Verdictul.

Jurații s'au retras și după o lungă consfătuire au dat la toate întrebările un verdict negativ, în urma căreia d-na Steinheil a fost pusă imediat pe picior liber, după ce stătuse un an de zile în închisoare preventivă.

Verdictul juraților a fost primit cu multă în-sufletire și cu zgomotoase aclamațiuni din partea publicului.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 15 Noembrie n. 1909.

— Pentru loteria »Reun. femeilor române« din Arad, au mai sosit următoarele lucruri de mână:

1. Dna *Lucreția Vusdea, Aciuva*, un ștergar țesătură cu motive rom., două mijlocuri de masă lucrute pe pânză cu ajur, un colan împletitură de mărgelă, motive rom.

2. D-soara *Lenuța Voluntir, Nadăș*, două mijlocuri de masă țesătură cu motive rom., un ștergar tot cu motive rom.

3. D-soara *Augusta Rubenescu, Arad*, două ștergare țesătură cu motive rom., un mijloc de masă, broderie.

4. D-soara *Ersilia Cădar, Măderat*, un mijloc de masă pe etamină.

5. D-soara *Livia Sălăgean, Talpaș*, un fugar pe etamină, un ștergar țesătură.

6. D-soara *Olga Curta, Borosebeș*, șase ștergare țesătură.

7. D-soara *Aglaia Papp, Arad*, un admirabil tablou mare, pictură, și o frumoasă periniță de canapea pirogravură pe catifea roz.

8. D-soara *Zina Popovici, Arad*, două mijlocuri de masă pe pânză cu ajur, un fugar, broderie.

9. D-soara *Ghizela Evușan, Arad*, un abajur din hârtie, un mijloc de masă pe etamină, un tablou desenat cu pastel.

10. D-soara *Vioara Evușan, Lipova*, un abajur de hârtie, un șorț țesătură cu motive rom., un ștergar țesătură.

— **Honorarul lui Cook.** Probabil că Cook să nu dea de rușine faimoasa apucătură a rasei sate semitice (e și el jidan) a știut să facă o foarte reușită reclamă în jurul său pe care o și știe exploata mai abilit ca un jidan dela tarabă: l-a succes să încheie un contract cu un editor din America, care să-i plătească câte trei dolari și jumătate de fiecare cuvânt dintr'o scriere a sa asupra polului.

Ca să iasă în evidență și mai mult admirabilul său spirit gheșefiăresc amintim că la reîntorcerea sa, cu ocazia conferinței de astăvară din Copenhaga, în schimb a 7000 de franci pentru fiecare minut, a permis unui impresar să-i reproducă cuvintele într'ua gramofon. Și totuși trebui să admitem că nu e lipsit de conștiință, căci n'a vorbit decât patru minute. Poate i s'a fi isprăvit bagajul de cunoștințe.

— **O rectificare.** În numărul 234 al ziarului nostru am publicat sub titlul »*Înmormântarea protopopului Iosif Vancea*« o știre necontrolată, care conținea un pasagiul ofenzător la adresa unui anonim.

Astăzi ne vine la cunoștință, că anonimul în chestiune, în sarcina căruia se pun niște insanități de care nu-l credem capabil, este harnicul preot din Bandul de câmpie, Dionisie P. Decei, fost până mai dăunăzi preot în Orlat.

Dsa a fost cel care a rostit panegiricul la groapa protopopului Vancea, și pe care »informatorul« s'a știut să-l amintească, temându-se și cu drept cuvânt, că-l vom desminti, căci după cât știm noi părintele Decei nu face parte din marea pleiadă ai celor ne-unoscători de limba strămoșească, ci dimpotrivă este un om cu o cultură aleasă, și părtaș harnic chiar cu condeii, la toate mișcărilor noastre.

Referitor la acest caz, pe care-l repetăm, primim din partea a doi asistenți următoarea scrisoare, căreia-i dăm loc, nu atâta pentru a restabili pe părintele Decei, căci sântem convinși că nu are nevoie de această restabilire, cât mai ales ca o înfierare a aceluși soi de informatori falși, care fac publicității, pentru cinstea căreia avem noi responsabilitatea morală, fac zic, servicii atât de proaste.

Amintim cu acest prilej, că noi nu sântem în măsură de a controla orice știre ne vine din provincie. Au contat însă totdeauna pe onoarea celui, ce le trimite.

Spre rușinea lor mulți abuzează, de lipsa aceasta de siguranță în control și caută să-și verse dușmănia prin coloanele gazetelor.

E trist, dar câtă vreme vor exista caractere slabe, se va menține și acest soi de cronică scandalosă:

Subscrișii vă rugăm conform adevărului a publica în ziarul »Tribuna« ce rediogați, următoarea rectificare justă: În numărul »Tribunei« 234 din 29 Oct. a. c. s'a publicat înmormântarea fericitului de vie memorie protopop Iosif Vancea de Buteasa. Partea primă, respective pompa și descrierea înmormântării corespunde adevărului și exactității, nu însă și critica aspră și ne dreaptă referitoare la panegiricul rostit cu aceea ocaziune.

Nu e adevărat că a constat din fraze goale și rostit în limbaj stricat de »ty« și »gy«, ci din contră a fost o vorbire perfectă bogată în oratoria bisericească, care a mișcat până în adâncul inimii pe întregul auditor. În ce privește limba a fost de o perfecțiune românească ce nu se poate excepționa de nici un român.

În interesul adevărului vă rugăm a da loc rectificării acestei juste. *Murăș-Oșorheiu* la 13 Nov. 1909. Cu stimă *Emil Kornus Alexandrescu. Dr. Iosif Vancea*, avocat.

— **Un duel trist.** În Cluj la o afacere de onoare serviau ca secundanți maestrul de scrimă *Gehelt* și farmacistul *Bakarias*. Amândoi sosiseră pe teren înaintea adversarilor și a secundanților din partida adversă. Ca distracție au desprins din peretele salei de arme, două săbii și s'au apucat de exercițiu. Mai strul însă în decursul atacului a pățit deodată și ducându-și mâna la picior a căzut gemând. Medicul care pregătea scama și legăturile a grăbit la el și rupându-i pantalonul a descoperit o rană de 45 cm. lungime din care curgea sângele șiroi. S'au transportat imediat după primele ajutoare, la clinică. Aci s'a constatat că sabia i-a tăiat artera piciorului, și lama fiind ruginită se necesitează amputarea.

— **Giuvaerele ex-sultanului de Maroc.** *Abdul Hamid*, sultanul de Maroc antecesorul celui de azi, și-a amanetat acum un an diadema coroanei la o bancă din Paris și a primit în schimb 1,200.000 de franci. De-atunci însă n'a putut plăti nici interesele acestei sume uriașe, astfel banca s'a hotărât să vîndă diadema la licitația publică ce se va ține la 1 Decembrie curent.

— **Mormânt în valuri.** Din Amsterdam vine știrea că vaporul german *Vilna* care transporta mărfuri spre Antwerpen, în apropierea insulei *Vieland* s'a isbit de o bancă de nisip. Întreg personalul a perit în valuri, singur mecanicul a fost aruncat la țărâm în stare de inconștiență.

— **Comitetul societății acad. teol. română.** »Academia ortodoxă«, ales pentru anul administrativ XXVI 1909/10 s'a constituit astfel: Președinte: *Gheorghe Lanivski*, vice-președinte: *Nicanor Hópulele*, secretar I.: *Ioan Nisioiu*, secretar II.: *Ilie Ilisei*, casar: *Ioan Popescu*, bibliotecar: *Tit de Tudan*, controlor: *Andrei Mihailescu*, econom: *Daniil Hoge*, membru fără funcție: *Octavian Pauline*. Comisia revizuitoare: *Petru Gîză*, președinte, *Victor Percec* și *Gheorghe Ignatescu*, adlați. Secția literară: *Alexandru I. Isăceanu* președinte, *Procopie Jitar*, referent, *Ioan Boca*, substituit. Secția muzicală: *Octavian Pauline*, președinte, *Tit de Tudan*, referent, *Ioan Spănu*, bibliotecar.

— **Darul Academiei Române.** Dl *Dimitrie A. Sturdza*, secretarul general, al »Academiei Române« care acum se află la Paris a dăruit acestei instituțiuni o operă a lui *N. Kondrokoa* redactată în limba rusească, intitulată »*Istoria și monumentele smalțului bizantin*«. Volumul acesta foarte rar și frumos legat a fost dat dlui *Sturdza* de fostul ministru al Rusiei la București, dl de *Fonton*.

Tot dl *Dimitrie Sturdza* a mai dăruit Academiei prin intermediul dlui *I. Bianu*, un bust de bronz artistic lucrat, reprezentând pe *Aristotel*.

— **Cel din urmă Gutenberg.** În Stuttgart a murit baronul *Molsberg*, general de artilerie și adjutantul regelui de *Württemberg*, cea din

urmă ramură de parte bărbătească din familia Gutenberg. Reposatul general era înrudit născocitorul tiparului prin faptul că pe o mătușă a lui Gutenberg a luat-o un Molsberg în căsătorie. Pe baza acestei înrudiri a fost invitat decedatul să iee parte la festivitățile aranjate de orașul Mainz în 1907.

— **Țarul și muzica italiană** Cu prilejul întâlnirii dela Racconigi între Țarul Rusiei și regele Italiei, un mare concert s'a dat în cinstea suveranilor.

Maestrul Mascagni, care a fost admirat ca pianist și șef de orchestră, de către Nicolae II-a, în timpul acestor sărbători, povestește unui colaborator al lui »Giornale d'Italia« impresiile sale asupra Țarului și a familiei regale a Italiei.

— În mai multe rânduri, în timpul prânzului, Țarul își exprimă plăcerea pe care o simțea la gândul că va auzi artiști italieni, al căror nume e răspândit în toată lumea.

Se știe cât de mare a fost entuziasmul său și acela al suveranilor Italiei, la acest concert.

Aplauzele izbucniră cu atâta putere, în cât a trebuit să bisăm quator-ul din Rigoletto, iar Titta Ruffo fu nevoit să cânte, afară din program, o bucată din »Bărbierul din Sevilla«.

După sfârșitul concertului, regele ne chemă și făcurăm cerc în jurul Țarului. El se întreținu cu mine mai mult de un sfert de ceas, și-mi spuse întocmai:

Limba noastră rusească e prea aspră. Nu cred să se potrivească pentru delicioasa d-voastră muzică italiană...

— Nu, Maestate, i-am răspuns; dar sânt într'adevăr alte limbi cari nu i-se potrivesc... »Mă gândeam să spun că limba nemțească e aceea, — dar am văzut că nu e momentul și mi-am văzut de treabă«.

Mascagni nu mai avea cuvinte ca să laude inteligența, simplitatea și grațiile reginei Elena.

»Nu știam ce bucată să aleg pentru concert și aș fi vrut să ghicesc dorința suveranilor. Regina îmi veni în ajutor:

— Așa dar, Mascagni, Titta Ruffo va cânta și el la acest concert?! Știu că spune foarte bine *brindisi d'Hamlet!* Am înțeles atunci că această bucată plăcea reginei și am pus-o numai decât pe program. Câteva zile mai târziu, regina îmi zice:

»De-ai ști cât mă bucur să aud pe d-na Farnetti! Ea cântă așa de bine în *Iris!*«

Desigur, am adăugat și *Iris* la programul nostru...

x Publicul ce merge la Oradea-mare pentru ca să-și caute mobile moderne își la osteneala, ca să privească marea prăvălie de mobile a lui Reusz Miksa din Oradea-mare, în edificiul Sas, unde se găsește mobilele cele mai simple și mai frumoase, cu prețuri ieftine fabricate în fabrica de mobile din B. Ciaba a lui Reusz Miksa supt controlul personal al fiilor săi. Firma primește aranjarea de otele, internate și locuințe întregi. Preoții, învățătorii, oficanții de stat și comunalii primesc favor.

Serbări și Petreceri.

Universitarii români din Cluj aranjează la 25 Nov. c. în sala dela »Hotel«, o petrecere cu dans. Inceputul la 8 oare seara. Intrarea de persoană 2 coroane, de familie (până la 3 membri) 5 cor. Venitul curat e destinat pentru Casina română din Cluj. Ofertele marinimoase se vor cvita în publicitate și sânt a se adresa la casarul: Vasile Pașca (strada Băstya u. Nr. 2) Kolozsvár.

»Reuniunea română de citire și cântări din Sasca-montană« aranjează la 8/21 Noembrie 1909 (în ziua sf. Arh. Mihail) un concert, împreună cu declamații în sala hotelului Victor Kokesch din localitate supt conducerea dlui inv. Damian Izverniceanu. Prețul intrării de persoană: Loc de șezut 1 cor., loc de stat 50 fileri. Inceputul la 8 ore seara. Venitul curat e destinat pentru pictarea bis. gr.-or.-rom. din localitate. Suprasolvirile se primesc cu mulțămă și se cvitează pe cale ziaristică. Programul este unul dintre cele mai variate și frumoase.

Societatea de lectură »Inocențiu Micu Clain« a teologilor români din Blaj aranjează Marți la 23 cor., o Serată literară-muzicală, în sala de gim-

nastică a școalelor române. Inceputul la 8 oare sara. Prețul de intrare: Loc I. 2-50 fil. Loc II. 1-80 fil. Loc de stat 1 cor. Venitul e destinat pentru fondul orfanotrofiului. Suprasolvirile se vor da publicității. NB. Biletele se află: la societate și la reuniunea de »Consum«, iar seara la cassă. Programul seratei este dintre cele mai variate.

PARTEA LITERARĂ.

Scrisorile lui V. Alexandri.

XII.

Lui Alexandru Cuza.

Paris, 25 Faur 1859.¹⁾

Iubite Prințule, Mi-am îndeplinit cu noroc misiunea ce mi-ai încredințat. După o călătorie groaznică de nouă zile prin omăt, glod și ale mizerii, am găsit la Paris soare și o primire foarte măgulitoare din partea celor mai înalți demnitari ai statului. Dl conte Walecoski, dl de Thouvenel, etc. m'au primit ca pe reprezentantul unui principe stimat în cel mai înalt grad și mi a exprimat cele mai afectuoase sentimente pentru el. Mi-s'au cerut amănunte asupra îndoitei d-tale alegeri, asupra caracterului d-tale, asupra țărilor ce ești chemat să guvernez, și-au părut foarte mulțămăți de răspunderile mele.

Așa dar te poți bizul puternic pe sprijinul Franței în orice împrejurare și oricari ar fi greutățile ce ar întâmpina îndoita d-tale alegere în sânul conferințelor, Împăratul va apăra cu căldură *faptul îndeplinit* în Principatele-unite. Dar să ne înțelegem bine, vorbesc de faptul îndeplinit la îndoita d-tale alegere și nu de acelea pe cari oarecari spirite înaintate te-ar îndemna să le împlinești la Focșani. Orice ar aduce nouă complicații în situația actuală; orice nouă faptă a noastră, care ar fi în afară de cauzele stipulate în Convenție ne ar fi fatală și ne-ar compromite grav interesele, fiindcă *nu ne-ar putea apăra*.

Am cădea într'o colosală eroare crezând că o serie de acte îndeplinite pe un picior revoluționar ne-ar face să căpătăm simpatii în Europa și ar înainta chestiunea Unirii. Marile Puteri au semnat o convențiune pe care s'o facă respectată și ar fi cea mai mare imprudență ca să rupem această convenție, fără a avea mijloacele de a susține prin arme un act așa de violent.

Ceea ce face puterea noastră e ordinea pe fecță ce a domnit la îndoita D-tale alegere, este *unanimitatea voturilor ambelor Camere*. Iată argumentele ce vor susține amicii noștri în viitoarele conferențe. Se va accentua mult asupra spiritului de moderațiune, asupra tractului de care au dat dovadă națiunile românești la împrejurările din urmă și se va căuta de-asemena să se eludeze ceea ce s'ar părea antagoiștilor noștri că e neregulat la îndoita D-tale alegere.

Așa dar sântem ținuiți să înlesnim opera amicilor noștri printr'o purtare prudentă și ei să bizue foarte mult pe hotărîrea d-tale pentru a menține ardoarea *zeloșilor* în limitele convențiilor legale. Într'un cuvânt, trebuie să te consideri de Domnitor al celor două țări, pe aceeaș treaptă ca regele Svedlei și Norvegiei; să-ți organizezi *cele două guverne*; pentru ca să menții buna ordine și să aștepi în liniște hotărîrea conferențelor. Să nu ne facem visuri nerealizabile deocamdată; nici pornizi funeste, nici convocarea camerelor la Focșani, nici fuziunea ministerelor, nici manifeste premature, nici proclamare a Unirii. N'a sosit încă vremea de a lua inițialiva în astfel de măsuri; ba chiar împiedecă cu toată autoritatea D-tale acțiunea nehibzuită a acestora care caută să grăbiască mersul evenimentelor.

Aceste sânt, iubite Prințule, părerile tuturor oamenilor de stat pe care i-am văzut. Contele Walecoski considera alegerea d-tale ca realizarea cea mai legală, cea mai nenădăjdută a unirei-Principatelor și Majestatea Sa Împăratul a exprimat aceeaș părere, adăugând că: »*dupăce a făcut un pas așa de gigantic înainte, națiunea română ar trebui să se oprească aci și să-și constituie puterile militare și financiare, ca să fie gata a profita de împrejurări*«.

După aceste cuvinte cari trebuie să fie pentru noi un oracol, M. Sa a avut bunătatea de a se interesa cu de-amăruntul de forța noastră armată, de resursele noastre financiare, de speranțele și de nevoile noastre.

¹⁾ În franțuzește.

I-am răspuns sincer că ne lipsesc de toate și că totuș — dacă am fi ajutați — am putea pune la dispoziție M. Sale mai bine de 50.000 lupători. »Sine, i-am spus, Principele Alexandru Ioan I e al D-voastre ca trup și suflet; el vrea să facă din Țara lui o mica Franță și nu are nădejde decât în magnanima Voastră generozitate pentru a îndeplini opera de regenerare a națiunii românești«. M. Sa a părut foarte sensibil la tot ce i-am spus despre sentimentele D-tale personale și a promis generos²⁾ să ne dea 10.000 de puști nouă, să ne trimită ofițeri superiori pentru organizarea armiei, ingineri pentru toate trebuințele ferii; oameni speciali pentru deschidere de fonderii și uzine, un ofițer superior pentru ridicarea de planuri de apărare și pentru comanda armiei la vreme de război.

Totodată mi a făgăduit că se va ocupa de împrumutul bănesc ce voiu a face. M. Sa însuș a hotărît suma de zece milioane franci; într'un cuvânt, Napoleon are pentru țările noastre o simpatie de necrezut și cari destină un mare rol Patriei române. Trebuie dar să ne pregătim a răspunde la așteptarea Sa, când va suna ceasul și să ne pătrundem de acest mare adevăr, adică: Mai bine să pierim cu toții decât să pierdem prestigiul în ochii împăratului și ai Europei. Astăzi numele prințului Cuza este în toate gurile; acest nume este cel mai popular în Europa; el are simpatiile tuturor, el personifică o patrie întreagă, vrednică de un mare viitor.

Gândește-te că ai o mare și frumoasă misie de împlinit și te ridică la înălțimea rolului ce ți-a destinat Dumnezeu! Napoleon așteaptă mult dela Domnul românesc. Fii gata și mai cu seamă fi discret ca mormântul. Arată acest răvaș numai prietenilor adevărați și serioși. — Al d-tale cu totul devotat *V. Alecsandri*.

Am arătat M. Sale dorința d-tale de a avea la Paris un agent oficios și am vorbit de frate-meu. M. Sa l-a agreat în modul cel mai grațios. Așa dar de-aci înainte va trebui să te adresezi lui Iancu³⁾ în toate chestiunile de interes politic și comercial. E om care te poate servi bine.

Scriu Doamnei în privința unui costum național destinat M. Sale împărătesei și a altuia destinat Prințului imperlal.

Aducătorul acestui răvaș e un student moldovean, nepot al lui Pisoski. Il expediez la București pe socoteala mea. Trimite-mi-l îndată înapoi cu instrucțiuni, dacă ai să-i dai. Peste două zile plec la Londra.

¹⁾ Urmează textul în românește.

²⁾ Iancu Alecsandri, fratele poetului.

BIBLIOGRAFII.

A apărut nr. 8-9 din revista »Răvașul«, cu următorul sumar: Ștefan Tăsedan: Icoane din viața poporului român din Bihor. Dr. Iacob Radu: Din »Monografia parohiei gr.-cat. a Hațegului«. Dr. Iuliu Florian: Științele naturale și credința. I. Torșuțiu: Cîntece populare din Bucovina, Scrisoare din America, Friederich Hebbel, »Maria Magdalena«, tragedie în 3 acte, traducere. Al. Ciura: Notițele unui dascăl. Dr. Simion Romanțai: Un document. Dr. Iuliu Florian: Congresul dela Velehrad. B.: Orientalii la congresul dela Velehrad. Sandu Bujor: Noaptea (poesie). I. G. La Sinaia, Scituri și scrieri: »Tălmăcirii« de Iosif și »Poesii« de Ecaterina Pitiș. X. În clasa cultă. Sandu Bujor: Toamnă (poesie). Revista politică: Pentru lege și limbă. — Scrisoare din Bucovina. — Bărbați distinși din jurul Clujului. Cronică politică. Crestături. — Cronică. — Cărți. — Reviste. — Ziare.

Redacția ziarului: Cluj, str. Jókai 6. — Prețul abonamentului 10 cor., pentru străinătate 12 cor.

Economie.

Noaua firmă românească. Cetim în »Munca«. Cu bucurie putem înregistra de astă dată o nouă firmă românească în orașul nostru. În edificiul băncii »Agricola« s'a deschis un atelier de pantofărie supt firma: Ioan Tincu, specialist de încălțăminte pentru picioare suferinzi. Am vestit cu alt prilej, că dl Tincu a luat cu frumos succes diploma la un curs special de croitori în Berlin, prin urmare, credem că dînsul va ști să satisfacă așteptările ce publicul românesc din oraș și jur le pune în munca domniei sale.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și cons.

Un candidat de avocat

cu praxă

afă aplicare momentană în cancelaria avocatului

Dr. Hariton Pralea,
în Sárkány.

Prima societate de Credit Funciar Român din București.

Anunț.

Se aduce la cunoștința detentorilor de scrisuri funciare rurale, că plata cuponului de 1 Ianuarie 1910 și a scrisurilor ieșite la sorți la tragerea din Octomvrie a. c., se va face cu începere de Luni 2/15 Noemvrie a. c.
Direcțiunea.

Un candidat de avocat și un scriitor

afă aplicare momentană într-o cancelarie advocațională. A se adresa la administrația «Tribunei» în Arad.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola
Karlsbad, Haus Feigenbaum
— vis á vis de Mühbrunn. —

Seminarul juridic în Cluj.

Malom-u. 14. (odinioară Pe'ofi-u. 18).

Pregătește în mod foarte temeinic, iute, ieftin și cu garanție pentru toate **examele** numite „**riguroase**” și de stat.

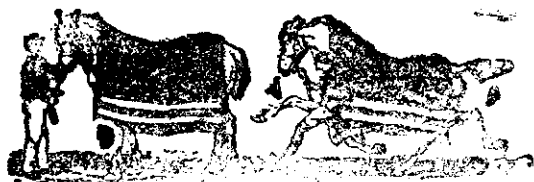
Imprumută notițe din cari aspirații se pot pregăti acasă și după un scurt curs de repetiție se pot prezenta la examene.

Informații prin scrisori; după dorință trimite gratis „**Tájékoztató a jogi szemináriumról**”.

La riguroasele de probă cotidiene poate lua parte gratis ori-cine.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat strale pentru cai.

Pentru-ca economii să nu fie înșelați și să nu-și dea banii pentru strale de bumbac, parchet și alte materii slabe, din fabricele boheme, ne-am decis, ca să punem în circulație **strale pentru cai foarte groase și călduroase**, cu care ori-cine să fie mulțumit.

Economilor li se dă cu prețuri favorabile.

Strale mari și late, pentru cai domnești cu 3 fl. Calitatea cea mai bună 3.50 fl., expediate oriunde, libere de porto postal. Se capătă exclusiv la:

SOHR, lópokroc szétküldési telepe
Somogy-Szill, Fő-tér 13.

În pachet se mai poate pune și foarfecă »Rapide« pentru tunsul vitelor, cu un cuțit la oaltă 1 fl. 60 cr. Foarfecă »Pegoet Frères« veritabilă franceză pentru cai 2 fl. 20 cr., preț ocazional.

Caut

un sodal

pentru prăvălia mea mixtă (Ferărie, băcănie, sticlărie etc. etc.) Postul se poate ocupa momentan.

Tot pentru prăvălia aceasta caut și

un învățacol

să fie din casă bună, să aibă câteva clase și să știe afară de limba română și cea maghiară.

Doritorii să se adreseze la

Ioan Cucean,
comersant în Brad.

Schimbare de prăvălie.

Am onoare a face cunoscut on. public, că mi-am s'ramutat prăvălia în **edificiul școlii de fete din strada Weitzer János.**

Rugând și pe mai departe sprijinul on. public, sânt

cu stimă

Wolf János
pantofar.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA

1908.

ACTIV

18 Octomvrie.	90093748	Reserva metalică Aur	98449388
127393748	37300000	Trate Aur	39770000
399314		Argint și diverse monete	
76725642		Portofoliu Român și Străin	
16672600		Impr. contra st. publice	19782600
17008881		„ „ „ in cont cureni	18699597
11999924		Fonduri publice	
15405553		Efectele fondului de rezervă	
3201621		„ „ „ amortisarea imob. și material	
5961351		Imobili	
701144		Mobilier și Mașini de Imorimerle	
642451		Cheltueli de Administrațiune	
103037984		Deposite libere	
		„ „ „ & provizoriu	
21998836		Compturi curinți	
28432890		Compturi de valori	
429641939			

PASIV

12000000		Capital	
24963687		Fond de rezervă	
3772904		Fondul amortisării imobilelor și material	
282424840		Bilete de Bancă în circulațiune	
2190642		Profituri și pierderi	
1251882		Dobânzi și beneficii diverse	
		Compturi curinți	
		„ „ „ & provizoriu	
103037984		Deposite de retras	
429641939			

Scomptul 5%. *) Dobânda 5 1/2%

1909.

10 Octomvrie. 17 Octomvrie.

138312601	138219388
221822	236922
93403152	90270301
36733633	38482197
11999924	11999924
15093086	15093086
3151121	3151121
5982307	5982311
706299	706455
575503	680826
112274565	111480815
28256411	32598494
31493605	29997536
478204029	478899376

12000000	12000000
26762198	26762198
4022552	4027392
319623410	321003120
2237648	2237648
1283656	1388203
112274565	111480815
478204029	478899376

BASĂ SIGURĂ

AROMĂ RECUNOSCINȚĂ
PROASPETA RECREATOARE ESPERȚILOR

SISTEM BOUQUET MARGELE
FRANȚES MINUNAT ESCELENT
TRADIȚIONAL MĂRUNTE

MANIPULARE ÎNGRĂJIRE VINURI ALBE VII
DE CONȘTIENȚĂ CU GALIE PROPRII
SPECIALTATE ÎNTOASĂ MARE DE MODEL

Oltiuri de struguri

expediază,
garantând de soi
viță americană

netedă și cu rădăcni, precum și în diferite soiuri
recunoscute de trainice asortiment bogat;

Küküllömenti első szőlőltvány-telep

proprietar: **Caspari Frigyes,**
Medgyes 10. sz. (Nagyküküllő megye).

== Poștiți și cereți prețuri curente ilustrate! ==

Din prețul curent se pot cere scrisori de recunoștință din toate părțile țării; și așa tot ce se dorește să comande pot cere mai întâi informații dela persoanele cunoscute așa verbal ca și înscris, despre încrederea ce o pot avea în firma de sus.

Kneffel Károly és Fia

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că mi-am mutat

marele magazin de cărbuni

din palatul de pe **Andrássy-tér nr. 14**, pe

Boros Béni-tér nr. 2.

Apropiindu-se sezonul de încălzit, stăm la dispoziția p. t. public cu **cărbuni veritabili** în orice cantitate, transportați acasă, și primește angajament pe întregul sezon la ce se primesc prețuri.

Comanda se poate face în persoană prin corespondență sau prin **Telefon nr. 139**, la firma:

Kneffel Károly és Fia

mare comerciant de cărbuni

Arad, Boros Béni-tér nr. 2.

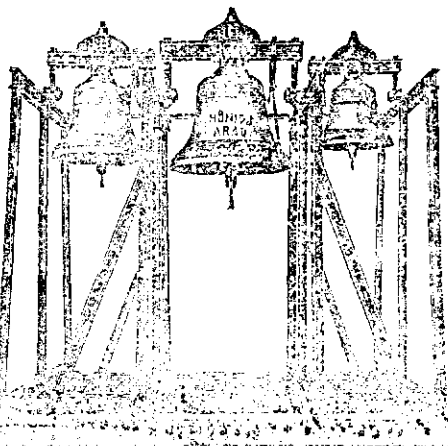
(Cassa Kneffel).

Friederic Hömig

Arad, strada Rakoozi Nr. 11-18.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

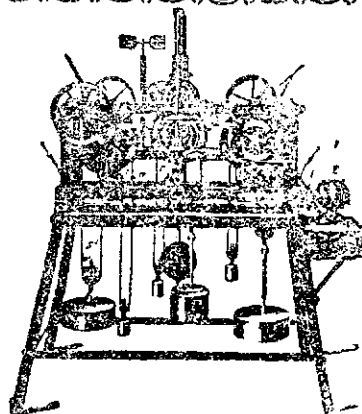

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

Fondat la 1840.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plată — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiași tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror întrebuințare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clătine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în clopote de fer, ce se poate învărti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimite gratis

Cea mai mare fabrică de ceasuri de turn din Ungaria aranjată cu putere de aburi

BODITSI SANDOR

— turnătorie de clopote și ciasornice de turn, în —

BAJA (BACICA).

Recomandă deosebit cele mai perfecte **CIASURI de TURN**

pentru biserici, primării, castele, școli și fabrici, cari cu construcție perfectă nouă de tot și la preț lucrare solidă.

Afară de aceea atrage luarea aminte a onorațiilor preoți

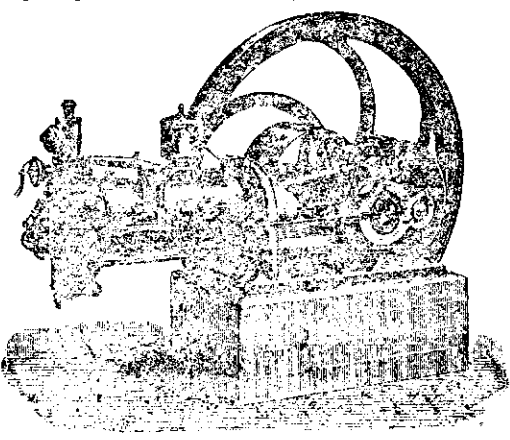
MAREI TURNĂTORII DE CLOPOTE. Pregătește clopote în

și a on. comitate bisericești asupra MAREI TURNĂTORII DE CLOPOTE. toate mărimile. Se refac și repară clopote vechi; ciasurile de turn pe lângă cheazășie. — Onor. comitate, plebanile și curatorii primesc avant. de aplăți în rate. BUDGET GRATIS.

Prima firmă de motoare sudungară.

SCHMEREK și SZABÓ

☉ ☉ Temeșvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14. ☉ ☉

Recomandă motoare manate cu uleu brut, benzină și cu gaz de prima calitate, precum și orice articole tehnice uleuri, instrumente și mașini. Primește instalație de mori pentru măcinat. — Atelier de reparat proprie —

Catalog de prețuri se trimite gratuit și frauent.

Vânzare de lemne de foc!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, cumcă din pădurile proprii și de pe proprietatea mea, livrez cele mai bune

lemne de foc

din magazina dela **Bărzava** (cott. Arad) cu vagonul. Afară de aceasta recomand magazinul meu de lemne calitatea cea mai bună, uscate și clădite în stâncini, în **Arad, Óvár-tér nr. 10.** (La f. sta. casă de vamă înaintea podului cetății).

Liferez acasă și lemne tăiate cu răcură del. 50 kgr. în sus. Una mare metrică cu 2—230 cor.

Prețurile se pot ști la facerea com. delor dela dl **Petru Novac**, propriet. pădurilor din Vasosia, în **Arad** str. Weitzer János nr. 19. Telefon 670. (Dela Octombrie în casa proprie Telky-u. nr. 4. viz-à-vis de reședința episcopescă) sau în **Arad Óvár-tér 10.** Telefon 579 unde e magazinul la fosta casă de vamă înaintea podului cel mare a cetății.

De asemenea pot servi cu țigle (cărămizi) veritabile.

Cerând binevoitorul sprijin al onor. public rămân cu deosebită stimă:

☉ **PETRU NOVAC**, ☉

proprietar și neșutător de lemne.

Schimbare de prăvălie.

Avem onoare a încredința on. public din loc și jur, că

mi-am transpus prăvălia de șpiterii și confitură în locul primit dela **Karácsonyi Antal** numit „La câinele negru”

în colțul străzilor **Rákóczy și Hunyady.**

Rugând și pe mai departe binevoitorul sprijin al on. public, cu d'insă stimă

Färber Lajos és Testvére.

Dózsa János mǎiestru - Nagyvárad cojocar în Zöld-fa utca nr. 9.

Se recomandă ca mǎiestru perfect întru prepararea tuturor articlilor aparținători acestei branșe, precum: **gulere decorative, gulere-boa, manșoane (muff)**, în executare modernă și după cel mai elegant gust. Pentru **domni blane și tocure de picioare et. etc.**

Mai departe primește spre efectuare ori-ce lucruri noi, cari aparțin acestei branșe, precum și tot felul de reparaturi, pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

Nou atelier de fotografiat în Cluj,

Kolozsvár, Mátyás Király-tér 25.

Lângă apotheca lui Hintz.

Am onoare a aduce la plăcută cunoștință on. public, că mi-am deschis **nou atelier de fotografiat** în piața Mátyás Király 26 și e aranjat după cerințele timpului modern, provăzut cu cele mai noi mașinării, stă la dispoziția on. public. — În atelier se pregătesc fotografii protalbin, laeii și matt, — echipuri de platin, aquarel, pigment și argint brom. — Recomand în deosebi specialele mele fotografii de copii, pentru cari la expoziția regnicolară am fost distins cu medalia de aur. — De altcum pregătesc și tablouri, grupe etc. în execuțiile cele mai noi și moderne.

Atelierul e deschis și în dumineci și sărbători.

Cu deosebită stimă:

Csizhegyi Sándor, fotograf.

INTREPRINDERE DE POMPE FUNEBRE.

Am onoare a aduce la plăcută cunoștință a p. t. public, că am luat în primire

firma de înmormântări și pompe funebre

ce a susținat până aci pe numele

Csutak Károly și fiul

și conform cerințelor timpului o voi continua. 25 de ani de praxa pe acest teren, făcați în patrie și străinătate mă îndreptățesc la cele mai perfecte servicii. În toată privința voi fi cu acurateță și punctualitate.

Cerând binevoitorul sprijin al p. t. public semnez

Arad, 20 Octombrie 1909.

Cu osebă stimă

Varga Imre.

Totodată îndrănesc a atrage atențiunea p. t. public asupra marelui meu magazin de cununii pentru zile ocazionale. Prețurile dela 80 fil. în toate categoriile.

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba.

în

Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.

PRIMA SOCIETATE DE CREDIT FUNCJAR ROMAN DIN BUCUREȘTI.

LISTA

De scrisurile funciare 4% și 5% ieșite la sorți la tragerea 21-a și a 56-a făcută în ziua de 13/26 Octomvrie 1909. Aceste scrisuri sunt ieșite la sorți cu cuponul de 1 Iulie 1910 și se vor plăti al pari (sută în sută) la Cassa Societății cu incepere dela 1 Ianuarie st. n. 1910.

4%			5%														
à 5000 lei	à 1000 lei	à 100 lei	à 5000 lei					à 1000 lei									à 100 lei
110	407	705	538	4596	27813	46473	58795	1535	5702	9303	11758	24770	39661	63152	82533	90515	455
120	417	715	548	4607	27823	46483		1555	5712	9313	11768	24790	39671	63162	82543	90545	465
140	427	725	568	4617	27833	46493		1565	5732	9323	11788	25408	39681	63172	82553	90595	475
150	437	735	578	4627	27843	46505		1585	5742	9333	11798	25418	39691	63182	82563	91917	485
160	447	811	588	4637	27853	49615		1595	5762	9343	14905	25428	42507	63192	82573	91927	495
170	457	821	1919	4657	27863	49695		2004	5771	9353	15915	25438	42517	66601	82583	91937	536
190	467	831	1939	4697	27873	53114		2014	5782	9363	15320	25448	42557	66611	82593	91947	591
608	477	841	1949	5609	36524	53124		2024	5792	9373	15330	25458	42577	66621	85407	91957	1001
618	497	861	1959	5619	36534	53134		2044	6621	9383	15333	25478	42587	66631	85417	91967	1011
628	4102	871	1969	5629	36544	53144		2064	6631	9740	15340	25488	42597	66641	85427	91977	1021
638	4112	881	1979	5649	36564	53154		2074	6641	10208	15343	25498	47103	66651	85437	91987	1031
648	4122		1989	5659	36574	53164		2084	6651	10218	15350	27402	47113	66661	85447	93705	1041
658	4132		1999	5669	36584	53174		2094	6671	10228	15353	27412	47123	66671	85467	93715	1051
668	4142		2708	5679	37404	53184		2402	6681	10238	15380	27422	47133	66691	85704	93745	1061
678	4152		2718	5689	37414	53194		2412	6802	10248	15383	27432	47173	67405	85714	93755	1071
688	4162		2728	5699	37474	53705		2432	6822	10258	16400	27442	47183	67415	85724	93765	1581
698	4172		2738	5706	37484	53715		2442	6832	10268	16410	27452	47193	67425	85734	93785	2504
1308	4182		2748	5709	37494	53725		2452	6852	10278	16430	27472	50214	67435	86744	93795	2524
1318	4192		2758	5716	38802	53735		2462	6862	10288	16440	27482	50224	67455	85754	97521	2534
1328	4824		2768	5719	38812	53775		2482	6872	10298	16450	27492	50234	67465	85784	97541	2544
1338	4834		2778	5726	38822	53785		2577	6882	10509	16460	27807	50244	67475	85794	97551	2554
1348	4844		2788	5736	38862	56204		2587	6892	10519	16470	27817	50254	67485	87304	97561	2564
1358	4864		2798	5766	38872	56214		2914	7403	10529	16480	27827	50264	67495	87314	97571	2574
	4874		2909	5769	38882	56224		2924	7413	10539	16490	2837	50274	68600	87324	97591	2594
			2919	5779	39605	56234		2934	7423	10549	17401	27847	50284	68610	87344	102606	4302
			2929	5786	39625	56244		2944	7433	10569	17411	27857	50294	68620	87354	102626	4312
			2939	5789	39635	56254		2954	7443	10578	17421	27867	51901	68630	87364	102636	4322
			2949	5796	39645	56274		2964	7463	11208	17431	27877	51911	68640	87374	102646	4352
			3618	5803	39655	56284		2974	7477	11218	17441	27887	51921	68660	87394	102686	4362
			3628	5813	39665	56294		2994	7493	11228	17461	27897	51931	68670	87403	102696	4382
			3638	5823	39675	56603		3804	8231	11238	17471	29107	51951	68680	87409	105750	4392
			3648	5833	39685	56613		3824	8241	11248	17481	29117	51961	68711	87413	105760	5160
			3658	5843	39695	56623		3834	8251	11258	17491	29127	51971	68721	87419	105770	5170
			3668	5853	40105	56633		3844	8281	11268	17607	29137	51981	68751	87423	105780	5190
			3678	5863	40115	56643		3864	8291	11278	17617	29147	51991	68761	87429	112766	10605
			3688	5873	40125	56653		3874	8711	11298	17637	29157	54207	68771	87433	116900	10615
			3698	5883	40135	56663		3884	8731	11603	17657	29177	54217	68781	87439	116920	10625
			3746	5893	40145	56673		3994	8741	11606	17667	29187	54227	68791	87443	116940	10635
			3756	19802	40165	56683		3901	8761	11613	17677	29197	54237	74207	87449	116950	10645
			3766	19812	40175	56693		3911	8771	11616	17687	35408	54247	74217	87453	116960	10655
			3776	19822	40185	57604		3921	8781	11623	17697	35418	54257	74227	87459	116970	10665
			3786	19832	45205	57614		3941	8807	11626	20206	35438	54267	74237	87463	116980	10675
			3796	19842	45215	57624		3961	8827	11633	20216	35448	54277	74257	87469	116990	10685
			3817	19862	45225	57634		3971	8837	11636	20226	35478	54287	74267	87479	117708	10695
			3827	19872	45235	57644		3981	8847	11646	20236	35488	57414	74277	87483	117718	25300
			3837	19882	45255	57654		3991	8857	11653	20246	35498	57424	74287	87489	117728	25310
			3847	19892	45265	57664		4725	8867	11656	20256	38705	57444	74297	87493	117758	25340
			3857	26805	45275	57674		4755	8877	11663	20266	38735	57454	78106	87499	117768	25350
			3867	26815	45285	57684		4765	8887	11666	20276	38745	57464	78116	88701	117788	25360
			3877	26825	45295	57824		4775	8897	11673	20286	38755	57474	78126	88711	117798	25380
			3887	26835	46403	57832		4785	9003	11676	20296	38775	57484	78146	88741		
			4506	26845	46413	57842		4795	9013	11683	24710	38785	57494	78156	88751		
			4516	26855	46423	58715		5017	9023	11686	24720	38795	63102	78166	88761		
			4526	26865	46433	58725		5027	9033	11708	24730	39601	63112	78196	88771		
			4566	26875	46443	58735		5037	9043	11718	24740	39611	63122	82503	88781		
			4576	26885	46453	58775		5047	9053	11738	24750	39641	63132	82513	88791		
			4586	26895	46463	58785		5077	9063	11748	24760	39651	63142	82523	90505		

DIRECȚIUNEA.